

Danes:
Posebna
izdaja
DE
v Ptujju

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEJEL — ZDRUŽITE SE!

Št. 43, leto XXVI

Št. 43, leto XXVI

SLOVENSKI TURISTI, POZOR!

Ko pridete v Trst, obiščite eno izmed najbolj znanih tržaških firm

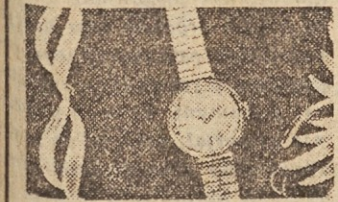
Konfekcija

»MIRA«

TRST,

Via Geppa 17
tel. 24-180

Imamo priporočila vseh turističnih organizacij

Obiščite tudi
Zlatarno GINO
TRST, Via S. Nicolo 31

GARANTIRAMO ZA
100% NAVEDENO
ČISTOST ZLATA!

Govorimo in postrežemo v slovenščini.
S tem oglasom dobite 5% specialni popust!

VELETRGOVINA

mercator

IMPORT — EXPORT
NAMI VEDNO SVETUJE

SADJE IN
ZELENJAVO

Takole je bilo v revolucionarnem Petrogradu tistega dne pred petdesetimi leti:

Mornarji in vojaki, ki so stopili pod Leninovo zastavo, so že zavzeli admiraliteto, nato pa so se izpod arkad Generalštaba vsuli na trg pred Zimskim dvorcem. Tu so bile postavljene barikade, v samem dvorcu pa je bil mimo drugih tudi fanatični ženski bataljon, ki ga je v svojo obrambo poklicala kontrarevolucionarna začasna vlada.

Nato je z Neve, kjer je bila zasidrana križarka Aurora, zagrmel top: signal za juriš na Zimski dvorec.

Val revolucije je preplaval carsko zimsko rezidenco. Ženski bataljon se je vdal brez strelnice in brez krvi je bila aretirana tudi začasna vlada, ki se je bila zatekla v jedilnico Nikolaja II.

Sovjeti vojaških, delavskih in kmečkih odposlancev so prevzeli oblast v Petrogradu tako rekoč brez krvi; tudi strelji z Aurore niso rušili in ubijali, saj so streljali z manevrsko municijo. Kri je začela teči pozneje, v potokih in rekah — potem, ko je kontrarevolucija hotela z vsemi sredstvi zadušiti Veliki oktober.

Oblast sovjetov se je rodila v noči med sedmim in osmim novembrom leta 1917; po starem ruskem koledarju je to bila noč med 25. in 26. oktobrom. Začelo se je novo obdobje zgodovine človeštva: socializem je nastopil svoj zmagoviti, nezadržni pohod.

Ta pohod ni moglo nič zadržati: ne krvava leta kontrarevolucije in imperialistične intervencije, ne velike težave izgradnje socialistične države in tudi ne ogenj in meč Hitlerjeve soldateske. Delovno ljudstvo Sovjetske zveze ni hotelo druge oblasti kot tiste, ki se je rodila Velikega oktobra: za to oblast, za svojo oblast mu nobena žrtev ni bila prevelika.

VELIKI OKTOBER

Petrograd, zibelka sovjetske revolucije, se je preimenoval v Leningrad. Dobil je ime moža, ki je ustvaril prvo socialistično državo na svetu in ki je delovnim ljudem vsega sveta pokazal, kje je njihova prihodnost. Mesto ob Nevi je dokazalo, da zna ohraniti čast imena, ki ga nosi.

V to mesto ni nikoli stopila noga zavojevalca.

Hitlerjevi generali so avgusta leta 1941 planirali banket, ki naj bi bil v leningrajskem hotelu Astorija in na katerem bi Hitlerju izročili ključje Leninovega mesta. Tega banketa nikoli ni bilo; noben nemški vojak ni stopil v to mesto — razen kot ujetnik.

Devetsto dni je trajala blokada Leningrada v drugi svetovni vojni.

Ognjena vihra je vse te dni zasipala Leninovo mesto z morja, iz zraka, s kopnega. V mestu ni bilo elektrike, vodovod ni delal; hrane je bilo desetkrat manj, kot so je potrebovali.

In vendar so leningrajske tovarne obratovali in kovale orožje za boj proti fašistom. Delavci so v teh tovarnah tudi spali — skupaj s svojimi družinami, ki v mrzlih domovih niso mogle živeti. Ljudje so umirali od lakote, od mraza, nikoli pa niso pomislili, da bi se vdali. V najtežjih dneh, oktobra leta 1942, so v tem mestu izvedli Šostakovičevo simfonijo, imenovano leningrajska; dva fagotista, ki sta sodelovala v izvajanju te simfonije, sta prišla v koncertno dvorano s fronte. Dobila sta dve uri dopusta in se po koncertu takoj vrnila v rove, ki so branili mesto pred juriši Hitlerjeve soldateske.

V leningrajskem zgodovinskem muzeju hranijo sedaj že orumenele liste iz šolskega zvezka enajstletne Tanje Savičeve, ki je s svojo otroško pisavo takole opisala zgodovino svoje osemčlanske družine:

Ženja je umrla 28. decembra 1941 ob 12,30 h.

Babica je umrla 25. januarja 1942 ob 3 h.

Ljoka je umrl 17. marca 1942 ob šestih.

Stric Vasja je umrl ob dveh ponoči 13. aprila 1942.

Stric Ljoša — 10. maja 1942 ob štirih.

Mama je umrla 13. maja 1942 ob pol osmih zjutraj.

Tanjina vojna kronika se je zaključila takole:

Savičevi so umrli. Vsi so umrli. Ostala je samo Tanja.

Pa tudi Tanja ni ostala živa. Ko je bila prebita blokada Leningrada, ji nista več pomagali niti dobra hrana niti ljubeča nega.

Mala Tanja in njena družina sta eden izmed simbolov Leningrada, ki je za svojo svobodo in čast, za oblast sovjetov dal milijon žrtev.

Osemsto tisoč Leningrajčanov je pokopanih samo na enem pokopališču — na Peskarjevskem spominskem pokopališču, kjer ni imen umrlih, kjer so samo zelene trate, skupni grobovi, v katerih leži po trideset-štirideset tisoč Leningrajčanov. Pred temi tratami, ki se vrstijo v nedogled, stojijo samo številke, ki označujejo leto smrti pokopanih. Za mnoge so sicer vedeli, kdo so, toda za mnoge niso vedeli — in da ne bi žalili spomina slednjih, so vse pokopali samo kot Leningrajčane...

Veliki oktober simbolizirajo veličastni spomeniki; simbolizirajo ga tudi veličastni dosežki ljudi, ki živijo v zemlji sovjetov.

In vendar — ko sem bil prve dni septembra letos v Leningradu in vpil vase njegovo lepoto in njegovo zgodovino, sem začutil, da je prav to mesto največji in najlepši simbol Velikega oktobra, najlepši spomenik vsega tistega, kar se je za delovne ljudi vsega sveta rodilo pred petdesetimi leti v mestu ob Nevi.

MILAN POGAČNIK

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO IN MALO

TEHNO-MERCATOR
CELJE

ELEKTROKOPANJE • ELEKTROKOPANJE • ELEKTROKOPANJE • ELEKTROKOPANJE • ELEKTROKOPANJE

GRADBENI MATERIAL • ZELEZNINA • GRADBENI MATERIAL • ZELEZNINA • GRADBENI MATERIAL • ZELEZNINA • GRADBENI MATERIAL

REZERVIRANI STOLPEC

Magda Kreft

socialna delavka v tovarni LITO-STROJ Ljubljana:

● Povejte, prosim, kako je v vaši delovni organizaciji poskrbljeno za zaposlitev invalidov?

Donedavna je v našem podjetju vladalo prepričanje, da je vsako delovno mesto primerno tudi za zaposlitev invalidnih oseb. Čeprav smo imeli tudi komisijo, ki je bila zadolžena za urejanje teh zadev, smo v praksi zaposlovanje invalidov vendarle urejali bolj po »privatni liniji« in s prepričevanjem vodilnih delavcev v obratih kot pa z neko načrtno politiko.

Zdaj smo z zakonom zadolženi, da določimo delovna mesta za invalide. V našem podjetju imamo 90 invalidov, poleg tega pa še 78 delavcev, ki jim status invalida ni priznan, čeprav je njihova delovna sposobnost bolj ali manj zmanjšana. Kmalu bo tudi pripravljen opis vseh delovnih mest, ki so primerna za zaposlitev invalidnih oseb. In kot vse kaže, bo takih delovnih mest več, kot je trenutno v podjetju invalidov in tistih delavcev, katerih delovna sposobnost je bistveno zmanjšana.

Ne vemo pa še, kako bomo uredili vprašanje osebnih dohodkov za te delavce. Nihče izmed invalidov se namreč ne brani premestitve, če so jim le zagotovljeni vsaj enakih osebnih dohodki, kot so jih prejeli doslej. Prepričana pa sem, da bomo na neki način — verjetno s posebnim skladom za izravnavo osebnih dohodkov invalidov — uredili tudi to zadevo. Naša prizadevanja namreč resno podpirajo tako samoupravni organi kot politične organizacije v podjetju.

Janez Presl

kadrovnik v Združenih papirnicah, Vevče-Medvode:

● Poškodbe pri delu v papirni industriji sicer niso pogoste, vendar po navadi zapuščajo težje posledice in invalidnost. Kako je nasploh poskrbljeno za zaposlitev teh in drugih invalidov v vaši delovni organizaciji?

Vsaj skrbi za varnost pri delu navkljub se vendarle vsako leto dogodita ena do dve nesreči, ki povzročita trajno invalidnost delavca. Možnosti nadaljnje zaposlitve teh ljudi in invalidov nasploh pa po našem mnenju ne bi smeli iskati v odpiranju delovnih mest, ki bi bila posebej rezervirana za invalide. Nasprotno: tako kot pri zdravih delavcih bi tudi pri invalidih morali imeti pred očmi predvsem njihove preostale delovne sposobnosti na eni strani, na drugi strani pa seveda delovna mesta, na katerih lahko ti ljudje v polni meri uveljavljajo svojo delovno sposobnost. Res, nekateri izmed naših 32 invalidov zasedajo tudi vratarstva in druga neproduktivna delovna mesta, toda večina izmed njih se je po prekvalifikaciji z uspehom uveljavila na enakih ali še bolj zahtevnih delovnih mestih, kot so jih zasedali pred nezgodo.

Zato lahko rečem, da pri nas nimamo problemov z zaposlovanjem invalidov. V težavah smo le takrat, ko invalid odklanja prekvalifikacijo ali šolanje. Takšnih ljudi pa po našem mnenju zakonodaja ne bi smela šteti.

Oto Pičulin

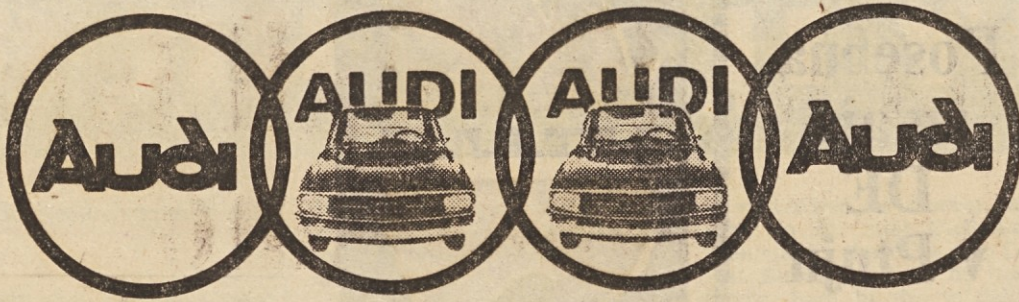
vodja oddelka za družbene zadeve v tovarni Elektromehanika ISKRA, Kranj:

● Vaša tovarna je med prvimi že pred leti načrtno poskrbela za zaposlitev invalidov. Kakšne pa so sedanje možnosti invalidov, da bi lahko opravljali dela, za katera so še sposobni?

Res, že od 1955. leta dalje so v opisu delovnih mest posebej določena delovna mesta, do katerih imajo invalidi prednost. Od prvega popisa, ko je bilo 189 takšnih delovnih mest, se je to število sčasoma povečalo na 260, ker so pač kasnejše analize delovnih mest razkrile, da lahko invalide koristno zaposlimo tudi drugje in ne le tam, kjer smo sprva ugotavljali.

Vseh teh delovnih mest seveda ne zasedajo invalidi, saj je samo devetdesetim v našem kolektivu priznan tak status. Na preostalih razpoložljivih delovnih mestih so poleg dela manj zmognih članov kolektiva zaposleni tudi zdravi delavci. Ti delavci morajo prepustiti svoje delovno mesto invalidu, kadar je to potrebno, vendar jim v zameno poiščemo drugo delo v našem podjetju. Zaradi zaposlovanja invalidov na posebej določenih delovnih mestih torej nihče ne pride ob delo in kruh, invalidom pa so delovna mesta in najmanj enaki osebnih dohodki kot na prejšnjem delovnem mestu tudi zagotovljeni.

Kljub temu pa se vendarle večkrat znajdemo pred vprašanjem, kako ustrezno zaposliti in kako zagotoviti ustrezne osebne dohodke dela manj zmognim članom kolektiva, vojaškim upokojencem in drugim. Njihove probleme rešujemo od primera do primera skupaj z našo komisijo za varstvo žena in invalidov, obratno ambulanto ter vodstvu delovnih enot.

AUTOCOMMERCE

LJUBLJANA TRDINOVA 4

Predsedstvo RS ZSS o programu skupščine

LJUBLJANA, 27. OKTOBRA: Danes dopoldne se je sestalo na razširjeno sejo predsedstvo republiškega sveta ZSJ za Slovenijo, da bi obravnavalo predlog programske osnove za delo Skupščine SR Slovenije. Člani so v celoti pozdravili pobudo predsedstva republiške skupščine, da načrtno zasnujejo delo skupščinskih organov v tej mandatni dobi, predvsem pa to, da tako zasnovan program daje možnost za vključevanje vseh družbenih činiteljev v razreševanje aktualnih problemov bodočega razvoja. Predsednik RS ZSS IVO JANŽEKOVIČ je v svoji uvodni besedi tudi poudaril, da prav ta dokument prvič daje osnovo za večjo akcijsko enotnost v razreševanju problemov in protislovij časa, ker pa bodo postali ti problemi tudi predmet široke konfrontacije mnenj, moremo v tem tudi videti zagotovilo, da bodo tudi čimbolj temeljito razreševani. Predsednik republiškega zbora DR. JOŽA VILFAN se je ob koncu razprave zahvalil članom republiškega sindikalnega vodstva za obsežno in temeljito razpravo o predlogu programa dela skupščine ter za številne konkretne pripombe in povabil sindikate, da se tudi v skupščini udeležijo razprave o tem dokumentu.

ZAPISEK S PLENUMA RO SINDIKATA DELAVCEV PROMETA IN ZVEZ

Nove metode dela že dajejo rezultate

Ko je minuli teden plenum republiškega odbora sindikata delavcev prometa in zvez ob analizi polletnih bilanc razpravljal o rezultatih izvajanja gospodarske in družbene reforme v prometnih dejavnostih, so se člani še posebej in tudi najdlje zadržali ob metodah in načinih, po katerih to sindikalno vodstvo zdaj usmerja svoje delo.

Omenjeni plenum je namreč pomenil prvi poskus, da se o uresničevanju reforme in o gospodarskih gibanjih najprej pogovorijo predstavniki posameznih dejavnosti, ki jih združuje ta sindikat. Tako so se v zadnjem mesecu zvrstila posvetovanja, na katerih so se ločeno sestali predstavniki cestno-prometnih podjetij, železnice, pošte in Adria-avio prometa.

O vseh teh posvetih in tudi o polletni bilanci in teh gospodarskih dejavnostih smo v našem listu že poročali. Tokrat naj zato povzamemo le skupno misel iz vseh teh razprav, da namreč zaradi splošnih gospodarskih gibanj vsi kolektivi prometa in zvez približno v enaki meri občutijo upadanje obsega dela in s tem seve tudi zmanjševanje dohodka. Temu pa se poskušajo v delovnih organizacijah zoperstaviti tako, da iščejo vse razpoložljive notranje rezerve in da začenejo razmišljati tudi o tesnejšem sodelovanju z istovrstnimi podjetji in tudi sodelovanju med kolektivi posameznih panog.

Možnost boljših poslovnih uspehov kolektivi prometa in zvez torej vse bolj slutijo in tudi že spoznavajo predvsem v intenzifikaciji poslovanja, manj pa v sistemskih rešitvah, čeprav bodo tudi slednje verjetno potrebne. Potrebne v tem smislu, da bi z večjimi družbenimi sredstvi na primer podprli naglejšo modernizacijo železnice in da bi temeljno zakonodajo čimprej dopolnili s potrebnimi in sedanjim razmeram ustrežajočimi izvršilnimi predpisi.

Reforma torej začene delovati tudi v vseh prometnih de-

javnostih. Zaradi tega so tudi udeleženci plenuma, tako kot so pred njimi že storili udeleženci posvetov po panogah, pohvalno ocenili pobudo RO sindikata delavcev prometa in zvez, da jim s takim načinom dela ustvarja možnost, da se že prej lahko pogovorijo o skupnih problemih in interesih posameznih prometnih dejavnosti in da potem na skupnem pomenku predstavnikov kolektivov vseh panog prometa in zvez poskušajo poiskati možnosti razreševanja problemov.

Sindikat po tej poti torej tudi konkretno že pomaga pri razreševanju številnih nasprotij med kolektivi prometa in zvez, ki se navzven izražajo predvsem v nelojalni konkurenci med istovrstnimi podjetji in še posebej v »konkurenci« med javnim cestnim transportom in železnico. Tudi aktivnosti in sedanji pobudam RO sindikata delavcev prometa in zvez gre zasluga, da na primer med cestno-prometnimi podjetji, ki opravljajo javni prevoz potnikov, ni več tekme za odpiranje novih avtobusnih prog, ki so »konkurenci« sicer prevzemale potnike, niso pa zagotovile kulturnejšega prevoza, ampak so v svoji končni posledici vpliva-

le predvsem na zviševanje poslovnih stroškov. Namesto tega se zdaj avtobusna podjetja na primer dogovarjajo o takšnih voznih redih, pri katerih bi lahko zagotovili potnikom enako in še boljše kvaliteto uslug ob bistveno zmanjšanih poslovnih stroških. Razen tega pa strokovnjaki Gospodarske zbornice SR Slovenije — prav tako na pobudo RO sindikata delavcev prometa in zvez — že pripravljajo posebno študijo, ki bo prikazala možnosti konkretnega sodelovanja med cestno transportnimi podjetji in železnico.

V tako kratkem času, minilo je komaj nekaj mesecev od zadnjega občnega zbora RO tega sindikata, na katerem so se tudi dogovorili za sedanji način dela, nedvomno ni bilo mogoče doseči več. Tisto, kar pa je republiško vodstvo že doseglo, izpričuje, da je izbralo pravo pot. —MG

Dobrodošla pobuda

Predsedstvo republiške skupščine je predložilo v razpravo predlog programske osnove za delo skupščine. In lahko bi ob tem dogodku zapisali, da gre za prvo, ki je doslej nismo bili vajeni v našem družbeno političnem in samoupravnem življenju. Gre namreč za dokument, ki obvezuje naš najvišji samoupravni organ, da se načrtno spoprime z razreševanjem nekaterih najpomembnejših problemov in protislovij časa. Gre tudi za dokument, ki jasno začrtava pot nadaljnega razvoja ekonomskih in družbenih odnosov.

Gre pa še za nekaj več. Ni naš namen, da bi se to krat spuščali v podrobnejšo interpretacijo predloga programske osnove za delo skupščine, niti ne bomo naštevali prvih pripomb, predlogov, ki jih ob tem dokumentu prvič in skorajda še spontano posredujejo sindikati. Za vse to bo še veliko priložnosti. Tokrat naj bo naše razmišljanje postreženo samo tistemu, kar ta dokument vnaša novega v naše samoupravno življenje.

V tem primeru pa velja najprej zapisati, da pomeni predlog programske osnove za delo republiške skupščine osnovo za izoblikovanje konkretnih operativnih programov zborov in drugih organov tega našega najvišjega samoupravnega organa v republiki. To je torej dokument, ki bo v prihodnje usmerjal, usklajal in povezoval delo skupščinskih organov. Je hkrati prvi poskus sistematičnega razreševanja nekaterih najpomembnejših problemov nadaljnega razvoja ekonomskih in družbenih odnosov v republiki. S programom pa je tudi ustvarjena možnost, da se vključijo v razreševanje teh aktualnih problemov zares vsi dejavniki našega družbeno političnega življenja, kar pa spet pomeni, da lahko v tem primeru dosežemo večjo akcijsko enotnost in s tem večjo učinkovitost pri razreševanju protislovij. Ne, ne gre za večjo akcijsko enotnost v smislu popolnega poenotenja vseh in v vseh predlaganih rešitvah. Nasprotno, problemi bodo nasledaj morali postati predmet široke izmenjave mnenj, stališč, dokazov. In prav v tej javni razpravi mora tudi vsakokratna rešitev postati posledica najbolj traneqa argumenta.

Tako bi torej lahko govorili o tem, da prav s programsko osnovo dela skupščine nastane novo poglavje v demokratizaciji našega družbenega življenja. Samoupravni mehanizem v tem primeru ni in ne more več biti zaprt sam vase, postaja pa zato nosilec težnih vseh družbenih dejavnosti: zveze komunistov, socialistične zveze, sindikatov, volivcev.

Zato tudi v sindikatih v tem trenutku tako toplo pozdravljamo pobudo z republiške skupščine.

BOJAN SAMARIN

Vam nudi moden asortiment konfekcije, galanterije in metražnega blaga

modna hiša
LJUBLJANA - MARIBOR

PRODAJNI SERVIS

KOMBINAT
LESNO
PREDELOVALNE
INDUSTRIJE
LOGATEC

proizvaja in nudi:
• KVALITETNA
VEZANA OKNA IN
BALKONSKA VRATA
• ROLETE, IZDELANE
IZ LESENIH PROFILOV,
PREBLEČENIH
S PLASTIKO
• STRUŽENE FOTELJE
IZ MASIVNE
BUKOVINE

Vse individualne graditelje opozarjamo na našo stalno zalogo tipskih oken in balkonskih vrat.
Zahtevajte ponudbe!

STIKI S TUJINO

NA ROB RAZŠIRJENE SEJE PLENUMA ObBB ŽALEC

Da ne bi ostali tam, kjer danes smo...

Teško bi že danes napovedali rezultate skrbno pripravljene seje plenuma ObSS Žalec, lahko pa zapišemo, da vlivajo današnja prizadevanja vseh odgovornih v tej komuni, da bi zagotovili samoupravljanju trdnejše temelje — upanje v uspeh

Glavno temo nedavne razširjene seje plenuma ObSS Žalec, ki so ji prisostvovali poleg članov komisije občinskega sindikalnega sveta za samoupravljanje tudi predsedniki sindikalnih podružnic, predsedniki delavskih svetov in sekretarji delovnih organizacij na tem območju, bi lahko opredelili kar z delovnim naslovom »problemi samoupravljanja v gospodarskih organizacijah«.

Ta tematika je namreč tudi v tej komuni na moč aktualna, saj je problemov — ki izvirajo predvsem iz pomanjkljive in nestrokovno izoblikovane interne zakonodaje in deloma tudi iz nezainteresiranosti samoupravnih organov v nekaterih delovnih organizacijah, da bi sproti reševali aktualna vprašanja — vse več.

PORAZNA IZOBRAZBENA STRUKTURA ZAPOSLENIH

»V naših delovnih organizacijah je blizu 50% zaposlenih brez dokončane osnovne šole«, je na seji povedal FRANC VID-

MAR, tajnik ObSS Žalec. »Zato ne smemo biti presenečeni, da vidi tolikšno število naših delavcev le svoje osebne dohodke in da hkrati pozabljajo na druge svoje pravice in dolžnosti, ki jih imajo kot samoupravljavci. Menim, da prav nizka izobrazbena struktura zaposlenih vpliva tudi na politično nezainteresiranost, kadar gre na primer za odločanje o vprašanju poslovanja podjetja, o potrebnih investicijah, o modernizaciji in podobnih pomembnih zadevah...«

Ob podatku, da vsak drugi delavec na območju žalske komunne nima dokončane niti osnovne šole, se res upravičeno vsiljuje vprašanje, kako učinkovito je lahko samoupravljanje, če o najpomembnejših vprašanjih gospodarske organizacije odločajo ljudje, ki so tako rekoč brez šol! Odgovornim forumom v Žalcu je problem sicer dobro znan — in ob tem je treba poudariti, da je bilo tu že marsikaj storjenega na področju izobraževanja odraslih, vendar pa do bistvenih premikov v izobrazbeni strukturi zaposlenih v žalski komuni do danes še ni prišlo.

Zato tudi občinska skupščina že dlje priporoča vsem delovnim organizacijam, da storijo vse, da bi si vsaj mlajši delavci pridobili izobrazbo, ki jo daje osemletka. Dosedanje izkušnje namreč kažejo, da je strokovno izpopolnjevanje delavcev povsem brezplodno, če le-ti nimajo potrebnega osnovnega splošnega znanja. Prizadevanja iz minulih let to tudi dokazujejo, saj se je sleherni tečaj za pridobivanje strokovnega znanja v bistvu sprevergel v osnovno šolo, saj obiskovalci

ponavadi niso bili seznanjeni niti z osnovnimi računskimi operacijami.

Mitja Svab, član predsedstva RS ZSS, je v žalsko diskusijo posegel s temi besedami:

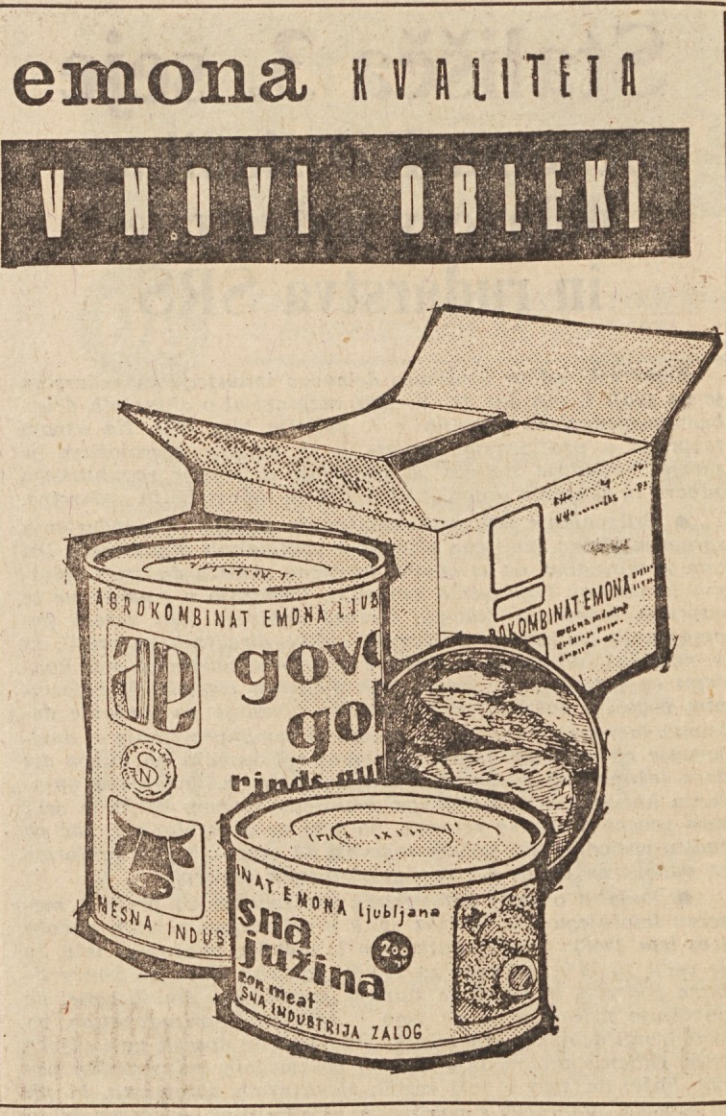
»Neizpodbitno dejstvo je, da brez izobraženega in zavednega delavca ne moremo napredovati. Naš sistem ne dovoljuje, da puščamo človeka v temi, iz katere ne ve ne kod ne kam. Sindikati se morajo v prvi vrsti nenehno boriti za to, da bo izobrazbena struktura vseh zaposlenih iz leta v leto boljša, sicer bomo ostali tam, kjer smo. Ko danes sprejemamo na delo mlade ljudi, ki nimajo dokončane osnovne šole, se moramo zavedati, da jim s tem samo škodujemo, ne pa koristimo, kot to nekateri menijo. Tudi tisti se zelo motijo, ki sodijo, da bomo modernizirali proizvodnjo brez strokovnjakov! Sama praksa in izkušnje so namreč še premalo. Proizvodnja odpira sleherni dan nove probleme, ki jim je lahko kos le izobražena in sposobna delovna skupina...«

GRE ZA AKTIVNO KREIRANJE POLITIKE

Med drugim smo v Žalcu ponovno slišali, da je prav nezadovoljiva izobrazbena struktura zaposlenih vzrok nezainteresiranosti, čeprav gre za pomembne odločitve samoupravnih organov. Več kot 50% delavcev namreč ne kaže zanimanja za to, da bi sodočevali ali, da bi na sestankih izrekli svoje mnenje.

»To nezainteresiranost moramo razumeti kot naš politični problem...«, je na seji poudaril JANEZ MEGLIČ, predsednik ObSS Žalec, »zato moramo vzpostaviti s svojim članstvom kar najtesnejši stik ter poiskati nove oblike in metode dela, da bodo zaposleni bolj živeli s problemi svoje delovne organizacije in seveda tudi aktivno sodelovali pri kreiranju politike v svojem kolektivu...«

Teško bi že danes napovedali rezultate skrbno pripravljene seje plenuma ObSS Žalec. Ob koncu lahko zapišemo le še to, da je plenum pooblastil svojo komisijo za samoupravljanje pri ObSS, da formulira sklepe in jih pošlje seveda posredno javnosti. Pri tem verjetno nismo preveliki optimisti, če rečemo, da vlivajo današnja prizadevanja odgovornih v tej komuni, da bi zagotovili samoupravljanju trdnejše temelje — upanje v uspeh. A. U.

Jugoslovanskih sindikatih

Zadruga v reformi

Srbija

Na nedavnem seminarju za sindikalne delavce Mladenovca, Velike Plane in Smederevske Palanke so udeleženci zastavili predsedniku srbskih sindikatov Dušanu Bogdanovu nekaj aktualnih vprašanj o vplivu reforme na družbeno ekonomske odnose na vasi. Eno od vprašanj sindikalnih delavcev pa se je glasilo:

»Z reformo se je bistveno spremenil položaj zadrug. Ali pa bo ta sprememba negativno vplivala na nadaljnji razvoj kooperacije z zasebnim sektorjem, ki je bila eden izmed osrednjih motivov za izboljšanje kmetijske proizvodnje v poslednjem času?«

Predsednik RS ZSJ za Srbijo DUSAN BOGDANOV je na zastavljeno vprašanje takole odgovoril:

»Moramo priznati, da je bila poprej kooperacija privilegirana, subvencionirana, kreditirana in da so bili zato tudi stroški proizvodnje v kooperaciji s kmetijskimi zadrugami sorazmerno nižji, kot pa so danes, ko so ti privilegiji odpadli. Razen tega je bil ukinjen tudi monopol zadrug pri prometu s kmetijskimi proizvodi.«

V teh novih razmerah, je dejal predsednik srbskih sindikatov, pa se seveda kmetijske zadruga kaj različno znajdejo. Nekatere se spreminjajo v podjetja, obdelujejo samo svojo zemljo in si dohodek ustvarjajo samo s prometom lastnih pridelkov. Ponekod se spet zadruga združujejo s kmetijskimi kombinati. Vendar tega pojavnega ne smemo že vnaprež obsoditi, če seveda s temi integracijami kmetijski kombinati prevzemajo nase tudi poprejšnjo osnovno nalogo zadrug, se pravi skrb za napredek kmetijske proizvodnje v zasebnem sektorju. Slednjič moremo v poslednjem času zaslediti tudi zadruga, ki postajajo prave asociacije individualnih proizvajalcev in proizvajalcev v dosedanjem ožjem kolektivu zadruga. In prav v teh primerih vidim pravo razvojno pot za našo kmetijsko zadrugo. Kmetijske zadruga se namreč morajo čimprej spremeniti v samoupravne organizacije, v katerih bodo imeli individualni proizvajalci tudi povsem opredeljene pristojnosti in pravice ter s tem tudi obveznosti in polno odgovornost.

Bosna in Hercegovina

Čigava so sredstva članarine?

Računovodska služba mestnega sindikalnega sveta v Sarajevu je pred nedavnim pregledala blagajniško poslovanje v sedmih sindikalnih podružnicah in pri tem razkrila presenettljivo malomaren odnos do družbenih sredstev. Kdo plača, je sicer znano, kdo pa pije, v marsikateri sindikalni podružnici ni povsem razčiščena zadeva. To potrjujejo tudi naslednji trije primeri:

Blagajnik sindikalne podružnice v podjetju »22. decembar« si je prisvojil več kot pol milijona S-din članarine, ki bi jo moral nakazati mestnemu sindikalnemu svetu, pri tem pa iz blagajniške dokumentacije sploh ni mogoče razbrati, kaj se je zgodilo s sredstvi iz članarine, ki gredo sindikalni podružnici. Blagajnik sindikalne podružnice v Domu kulture Center-Sarajevo si je prisvojil iz sindikalne članarine 50.000 starih dinarjev, čeprav je znano, da je že bil obsojen zaradi prilaščanja članarine Socialistične zveze. Tudi sindikalna podružnica gostinskega podjetja »Banja lliža« je za sredstva, ki bi jih morala nakazati mestnemu sindikalnemu svetu za prvo polletje letos, nakupila kar drva za svoje člane.

Prvi kovinostrugar SFRJ

Centralni svet

Po pokroviteljstvu Centralnega sveta ZSJ je bilo od 20. do 22. oktobra v Novem Sadu tekmovanje kovinostrugarjev Jugoslavije. Na tem zaključnem tekmovanju, ki se ga je udeležilo skoraj 200 kovinostrugarjev iz vse države, je zmagal šestinidesetletni Mirko DINJAR, delavec zagrebškega podjetja »Rade Končar«. Zmagovalec je mimo nagrade 4000 novih dinarjev prejel tudi zlato uro — posebno darilo predsednika republike tovariša Tita. Tudi v ekipnem tekmovanju se je zagrebško podjetje »Rade Končar« najbolje odrezalo in je za osvojeno prvo mesto prejelo prehodni pokal Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije.

PRAVKAR IZŠLO

V 18. zvezku zbirke »Pogovori 67«, ki jo izdaja Delavska enotnost, je izšla knjižica

EDVARDA KARDELJA:

O nekaterih aktualnih temah naše družbene prakse

V tej knjižici za samoupravljavce so zbrane aktualne teme naše družbene prakse iz razgovora Edvarda Kardelja z urednikom »Borbe« Milanom Bajcem.

Tovariš Kardelj obravnava nekatere vidike in prvine naše družbeno-gospodarske reforme v sedanjih pogojih, pozitivna izkustva in slabosti, ki spremljajo uresničevanje reforme. Se važnejša pa so razmišljanja o poteh in nalogah za dosledno uresničevanje reforme.

Urejanje in kakovostno izpopolnjevanje samoupravljanja in samoupravnih odnosov v delovni organizaciji je temeljno za uspeh reforme. Tovariš Kardelj tudi poudarja, da ne smemo meriti dela samo zaradi delitve, ampak in predvsem zaradi vedno večje storilnosti, njene posledice pa so večji dohodek.

Ko tovariš Kardelj odgovarja na vprašanja in probleme kooperacije in integracije doma in v svetu, opozarja na nove fenomene, ki jih odpira reforma. Pri tem poudarja, da taki procesi samo prispevajo k uveljavljanju samoupravljanja, tako doma kot v mednarodnih odnosih.

Knjižico lahko naročite pri upravi Delavske enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4/L. Cena knjižici je 4,50 N-din.

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Prijavlil sem se na razpisano delovno mesto direktorja. Razpisna komisija me je kot edinega kandidata, ki izpolnjuje pogoje, predlagala delavskemu svetu za izvolitev. Delavski svet pa predloga razpisne komisije ni sprejel. Rad bi vedel, ali imam pravico do pritožbe proti temu sklepu delavskega sveta in ali lahko pregledam gradivo o poteku volitev ter zapisnik seje DS?

Ali lahko delavski svet odklanja izvolitev novega direktorja v nedogled in imenuje vedno znova vršilca dolžnosti direktorja?

Po določilih člena 85 in 86 temeljnega zakona o volitvah delavskih svetov in drugih organov upravljanja sklepa o imenovanju direktorja na podlagi predloga razpisne komisije delavski svet in je sklep o imenovanju direktorja veljaven le, če je zanj glasovalo več kot polovica vseh članov DS delovne organizacije. Če DS ne sprejme predloga razpisne komisije, se mesto direktorja znova razpiše in če delavski svet niti po novem razpisu ne sprejme predloga razpisne komisije, se imenuje nova razpisna komisija in ta razširjena razpisna komisija nato predlaga kandidate izmed oseb, ki so se potegovala za mesto direktorja.

Člen 87 citiranega zakona daje pravico pritožbe zoper sklep o imenovanju direktorja na skupščino občine, v kateri ima delovna organizacija svoj sedež, vsakomur, kdor se je le potegoval za razpisano mesto, in vsakomur, čigar pravna korist je bila s sklepom o imenovanju direktorja prizadeta. To pa tudi pomeni, da tisti kandidat, ki ga je razpisna komisija sicer predlagala DS za izvolitev, a ga delavski svet ni izvolil, ter tudi ni izvolil nobenega drugega kandidata, nima pravice do pritožbe, temveč ima le možnost udeležiti se ponovnega razpisa. V primeru odklonitve predlaganega kandidata mora namreč delovna organizacija takoj opraviti nov razpis, na katerega se lahko prijavijo tudi zavrnjeni kandidati.

Pravilno bi bilo, da delovna organizacija zavrnjenemu kandidatu pokaže gradivo seje delavskega sveta, če to gradivo ne

predstavlja nobene tajnosti. Če omenjeni zakon tudi določa, da je lahko vršilec dolžnosti direktorja imenovan največ za dobo 6 mesecev in to le dvakrat. V tem času bi moral biti postopek za izvolitev direktorja vsekakor končan. Za neizpolnitev tega določila pa zakon ne določa nobenih sankcij.

VPRAŠANJE:

Na zavodu, kjer sem zaposlena, bo v kratkem ukinjeno moje delovno mesto. Zato mi bo prenehalo delovno razmerje in bom morala iskati drugo zaposlitev. Nameravam se zaposliti kot prodajalka v obrtni delavnici mojega moža. Ali bom imela v tem primeru pravico do pokojninskega zavarovanja, tako da bi se mi čas take zaposlitve vstrel v pokojninsko dobo?

Po našem mnenju ne more obstajati delovno razmerje med zakonci, ker bi to bilo v nasprotju z značajem zakonske zveze, v kateri sta zakonca enakopravna. Po zakonu o zakonski zvezi je premoženje, ki ga pridobita zakonca z delom v zakonski zvezi, njuna skupna lastnina. Delavec, ki je v delovnem razmerju pri zasebnem delodajalcu, pa je delodajalcu podrejen glede delovnih dolžnosti, delovnega časa in delovne discipline. Med zakonci torej ne more biti takega delovnega razmerja.

KUPON za pravno posvetovalnico 'DE

Stališča 3. seje plenuma RO sindikata delavcev industrije in rudarstva SRS

Republiški odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva je na svoji 3. seji dne 17. X. 1967 razpravljala o aktualnih družbeno-gospodarskih gibanjih v I. polletju leta 1967. Na osnovi razprave o predloženih materialih in uvodne obrazložitve je sprejel naslednja stališča za nadaljnje delovanje republiškega odbora in osnovnih organizacij sindikata industrije in rudarstva.

● Prilaganje industrije reformnim pogojem gospodarjenja spremlja stalna politična aktivnost sindikalnih organizacij. Pri tem je normalno, da se enotna politična stališča do vrste splošnih in povsem konkretnih vprašanj, formirajo v pogosto ne le odprtem besednem dialogu, temveč dobivajo tudi zaradi pomankanja političnega delovanja oblike direktnih nasprotij, ki so na videz nerazrešljiva. Najbolj pogosta so nasprotja med koncepti za prilaganje posameznih delovnih organizacij reformnim pogojem gospodarjenja, različna gledanja na urejanje delovnih razmerij, managersko zanimanje samoupravljanja in omejevanje ekonomskih težav v delovni organizaciji na odnos država (ekonomski sistem)-delovna organizacija. Omenjena vprašanja kot tudi številne druge praktične zadeve, ki jih v sebi nosi proces družbene reforme, po sebi ne zaskrblijejo, pač pa tudi v naslednji fazi terjajo enotnost do osnovnih ciljev reforme in odgovoren odnos do kritike obstoječih rešitev.

● Podatki o rasti industrijske proizvodnje za prvih 8 mesecev letošnjega leta (indeks 102,8 v primerjavi s istim obdobjem leta 1966): izvoz industrije v I. polletju letošnjega leta, ki je večji za 14 %, od tega za 10,2 % povečan izvoz na konvertibilna področja in dosežena stopnja gospodarske stabilizacije, ne dovoljuje pričakovani, da smo v reformnih prizadevanjih na širši fronti delovnih organizacij industrije že dosegli postavljene cilje. Gibanje proizvodnje znotraj posameznih industrijskih panog kaže, da smo v fazi resnih strukturnih sprememb, ki jih ni mogoče preprečiti s političnimi odločitvami — čeprav bi to nekateri želeli — brez upoštevanja domačega in svetovnega tržišča.

● Sodimo, da je v sedanjih razmerah, upošteva se jasno izražene zahteve večine sindikalnih organizacij, nujno naše nadaljnje delovanje za gospodarsko stabilizacijo. Zato bomo v načelu in konkretno podprli vsa prizadevanja, ki imajo ta cilj. Ponavljamo stališče II. občnega zbora, da brez stabilizacije proračunske, socialno-zdravstvene in drugih oblik splošne potrošnje ne more priti do večjega deleža delovnih organizacij v dohodku in do uspešne modernizacije naše industrije. Smo proti pritiskom za preračunavanje dohodka v škodo industrije. Ob ugodni realizaciji proračunskih in drugih dohodkov v tekočem letu bi kazalo proučiti možnost, da se ta sredstva usmerjajo za potrebe hitreje gospodarske rasti oziroma predlagamo, da se v bilanci sredstev za prihodnje leto upoštevajo v letošnjem letu nad predvideno višino realizirana sredstva.

● Ni v skladu s osnovnimi cilji reforme, če hkrati, ko ugotavljamo zmanjšanje akumulativnosti industrije kot negativen pojav, ugotavljamo nesorazmerno rast sredstev v negospodarski sferi potrošnje. Zavzemali se bomo za politiko odvisnosti negospodarske sfere od gibanj v gospodarstvu.

● Pridružujemo se ocenam, da je v sedanjih razmerah nujno potrebno zaostri vprašanje, vzrokov nizke akumulacije nekaterih delovnih organizacij in da so potrebni konkretni družbeno-politični, izjemoma tudi drugi usmerjalni ukrepi, ki bi uskladili rast osebne potrošnje in akumulacije. To zlasti zaradi tega, ker nekateri podatki kažejo, da nekaj delovnih organizacij gospodarji brez ali z minimalno akumulacijo ob osebnih dohodkih, ki so višji od povprečja industrije oziroma industrijske panoge. To nujno zaostro vprašanja modernizacije, probleme zaposlovanja in postavlja pod vprašaj interes za angažiranje domačega in tujega kapitala na naložbe v nizko akumulativno industrijo.

● Strokovne službe republiškega odbora — odo v sodelovanju s službami republiškega sveta ZSS, službami IS SRS in GZ SRS vključene v nadaljnje analize politike delitve dohodka, ki bodo osnova za določanje osnov in kriterijev za družbeno usmerjanje delitve dohodka. Se zlasti dragoceno bo vključevanje svetov republiškega odbora v iskanje ustreznih rešitev.

● Neodvisno od širših družbenih rešitev v usmerjanju delitve dohodka obvezujemo republiški odbor in njegove svete za aktivnost v naslednjih smereh:

a) Razmerje med OD in skladi je potrebno trajneje določiti na podlagi programa razvoja delovnih organizacij in na tej osnovi izpopolniti ali na novo sprejeti samoupravne akte o delitvi dohodka, ki jim bo za temelj večanje osebnih dohodkov v odvisnosti od dosežene produktivnosti in dohodka.

b) Usklajevanje osebnih dohodkov z življenjskimi stroški je možno le, če se s tem ne rušijo sprejeta delitvena razmerja. V primeru, ko se bodo razmerja morda spremenila tudi v škodo skladov, pa je potrebno v bodoči politiki usmerjanja zagotoviti tudi učinkovitejši vpliv širše družbene skupnosti še pred dokončno odločitvijo.

c) V iskanju trajnejših načinov obvladovanja delitvene politike si bomo prizadevali, da bo upoštevano načelo selektivnosti in neodtujevanja sredstev iz delovnih organizacij.

d) Sodimo, da je že ob sprejemanju zaključnih računov za leto 1967 nujno naše politično angažiranje za uresničevanje sprejetih osnov v delitvi dohodka.

e) Posebej je potrebno obravnavati panoge elektrogospodarstva, kjer v sedanji fazi ni uveljavljen princip dohodka.

● Republiški odbor sprejema informacijo »Predlogi za spremembe in dopolnitve gospodarskega sistema za leto 1968« in ugotavlja, da so osnovni problemi, ki izhajajo iz informacije, vsebovani v ugotovitvah skupščine SRS o gospodarskih gibanjih in nalogah, ki jih je treba takoj uresničevati (seja RZ in GZ Republiške skupščine 9. X. 1967 — DELO — 12. X. 1967). Hkrati obvezuje predsedstvo, svete republiškega odbora in strokovno službo, da v naslednjem razdobju delujejo za uresničevanje navedenega.

● Hkrati, ko ugotavljamo, da je potrošnja v zdravstvu, kolikor je odvisna od delovnih organizacij (npr. znižanje boleznin od 4,8 % v letu 1965 na 2,81 % v maju letošnjega leta), v skladu s sprejeto politiko potrošnje na tem področju, pa sodimo, da ni dovolj storjenega za realno potrošnje v delovnih organizacijah zdravstva in v skladih zdravstvenega zavarovanja. Očitno gre za počasnost v prilaganju zdravstvene službe obstoječim pogojem in za neurejene odnose med zdravstveno službo in socialnim zavarovanjem. Negativne posledice, ki iz tega izhajajo, bodo prej ali slej prizadele zavarovance. Na povečanje prispevnih stopenj namreč ne pristajamo, razen da se 1-odstotna neobvezna storna prispevka za šolstvo le za nekatere snemene v obvezno za vse. Sodimo, da so nujni hitrejši ukrepi, da snavimo potrošnje tudi na področju zdravstva v meje razpoložljivih sredstev, ki jih moremo v sedanji fazi izdajati v te namene.

● Sodimo tudi, da je potrebno politiko delitve dohodka in osebnih dohodkov kritično oceniti in jo družbeno obvladovati zlasti na nekaterih drugih področjih, kot so: bančništvo, zunanja trgovina, zavarovalnice itd.

Republiški odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije

LJUBLJANA

NEKAJ MISLI Z OBČNEGA ZBORA OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA NA JESENICAH

Kaj in kako naj delamo

V mojih mladih letih mi je mojster dopovedoval:

»Vedeti moraš, da zna kritizirati vsakdo, ni pa nas veliko, ki znamo delati. Kolikor več nas bo, toliko bolje bo ljudem na svetu.«

Od takrat je minilo četrto stoletje, toda njegovi nauki so ostali sveži, kot bi jih pripovedoval danes.

Na občnem zboru jeseniškega sindikalnega sveta sem poslušal poročilo in razpravo in zazdelo se mi je, kot da bi ponovno spregovoril moj nekdanji mojster.

Nisem človek, ki zna iz oblice zadev, o katerih govorijo na takšnem občnem zboru, izluščiti en problem ali dva, ki sta najpomembnejša. Malo je ljudi, ki jim je bila dana takšna sposobnost. Pa vendar se mi zdi, da bi moral že v uvodu zapisati ugotovitev, povedano v referatu in v zaključni besedi predsednika in ki bi jo po moje razloži takole:

»Ni dovolj, da govorimo o problemih. To znajo tudi naši nasprotniki in sploh vsakdo, ki nas rad kritizira. Dovolj je govorjenja. Dogovoriti se moramo, kaj delati. Sindikati nismo sami sebi namen. In tudi nismo varuh samoupravljalcev. Smo pa organizacija, ki mora s svojim družbeno veljavo precej storiti, da se samoupravljanje uveljavlja. Minili so časi, ko smo delovali samo kot zaščitni delavci ali, če lahko tako rečem, njihov skrbnik; zdaj moramo z vso prizadevanostjo kot organiziran odred delavskega razreda pomagati ustvarjati takšne družbene pogoje, v katerih se bo delavec res lahko uveljavljal kot preudaren samoupravljalcev.«

Škoda je le, da tovariši, ki so razpravljali o perečih problemih jeseniške občine — in teh, kot smo slišali na občnem zboru ni malo — niso vsi govorili tako.

Mnogi so le brali podatke, s katerimi so prikazovali probleme. Naj jih nekaj zapišem.

»V Železarni in tudi v drugih delovnih organizacijah se je ekonomičnost močno zmanjšala.« — »Rentabilnost je manjša.« — »Osebnih dohodkov pa so v letošnjem letu zvišali za 13,3 odstotke, in sicer v gospodarstvu za 13,2 %, v negospodarstvu pa za 15,4 %.«

Niso se sicer strinjali, da so za takšne razmere krivi predvsem tako imenovani zunanji vplivi. V referatu je bilo tudi rečeno:

»Vzroke težav v delovnih organizacijah je treba iskati tudi in predvsem v vsaki delovni organizaciji.«

V razpravi pa vzrokov niso kdove kako iskali. Bolj so govorili o dejstvih.

Denimo:

»Taka proizvodnja, kot je sedaj, se marsikje približuje spodnji meji rentabilnosti.« — »Izkoriščanje proizvodnih kapacitet je izredno nizko, vendar ne razpolagamo z realnimi pokazatelji.« — »Zaloge nedokonanih izdelkov so se v naši občini povečale za 103 %, gotovih izdelkov pa za 200 %.« — »V prvih mesecih letos smo v Jugoslavijo uvozili za 35 % več takšnih izdelkov, kot jih proizvaja naša železarna, če letošnji uvoz primerjamo z lanskim, zmogljivosti jugoslovanskih železarn pa pri tem niso izkoriščene.« — »Imamo še 180 tisoč ton betonskega železa na zalogi, uvozili na smo ga letos 27.280 ton. Zakaj?« — »Domač koks je drag in je slab, draga je ruda, železarna pa ne more podražiti svojih izdelkov.« — »V storitvenih dejavnostih je 19 podjetij; 11 delovnih organizacij ima letos manj sredstev za sklade kot lani v istem času, 6 na jih ima celo za polovico manj.« — »Povečanje osebnih dohodkov ni odraz večje realizacije ali porasta storilnosti, marveč gre v škodo formiranja skladov, ki naj bi omogočali rast materialne osnove

Pravkar smo odprli

specializirano blagovnico za prodajo otroške opreme

V I. NADSTROPJU TRGOVSKE HIŠE V TOMŠIČEVI 2 — ADAPTIRANI PODALJŠEK STARE TRGOVINE V ZGRADBI CANKARJEVA 1

VSE ZA OTROKE DO 14. LETA STAROSTI VAM BO ODSLEJ NA VOLJO V NAŠEM NOVEM IN POVEČANEM OTROŠKEM ODDELKU!

V železarni pa ugibajo, koliko delavcev bodo morali odpustiti.« — »V prvem polletju je imelo gospodarstvo v občini 710 tisoč 315 nadur, se pravi, da bi lahko vsak delovni dan delalo 588 novih delavcev. Brezposelnosti potlej ne bi bilo in še nove delavce bi sprejemali.«

In še: »Neposredni proizvajalci postajajo vse bolj odločujoči realizatorji nadaljnega razvoja družbeno ekonomskega sistema.«

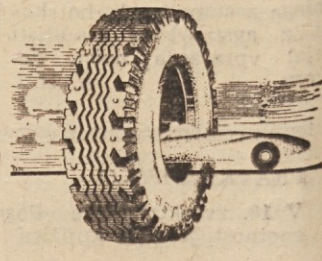
Kaj so na tem področju sindikati že storili in kaj še nameravajo storiti?

Na občnem zboru so o tem govorili. Saj je vendar jasno: če nekdo samo tarna, pa nič ne stori, ne bo nikamor prišel. Dogovarjali so se, kaj in kako je treba delati. Najprej bo treba okrepiti sindikalno organizacijo, tako da bo podružnica kot osnovna organizacija našega gibanja postala kar najbolj pomemben družbeni činitelj. Le tako lahko ustvarimo pogoje za uresničevanje naših samoupravnih želja.

Naj še enkrat ponovim misel, ki sem jo slišal na jeseniškem občnem zboru in ki bi jo rad slišal tudi na vseh drugih naših občnih zborih:

»Kaj pomagamo, če tožimo nad težavami in neuspeshi; dogovorimo se, kako in kaj naj delamo. In potem — delajmo!«

JANEZ VOLJČ

Veletrgovina

Ljubljana, Bežigrad 6

vas vabi, da izberete iz sortiranih zalog:

Usnje, tesnila, potrebščine za sedlarje, čevljarje, tapetnike, gumijeve cevi, gume v ploščah in palicah, gumijeve profile, silnasta in pogonska jermena, transportne trakove, pnevmatiko in ostale gumijeve izdelke, mehniški tekstil, klobučevino, tuta, vrvarske izdelke, polirne liske, dekorativne tkanine in ervice, zaščitne obleke, predpasnike, pokrivala, čelade, maske, očala, rokavice, obuvila, čiščilne, plastične mase za predelavo, lučevod, vinil, vinaz, ultrapas, strazulo, plastične nose, gume in usnje, barve in ake, usnjeno, tekstilno, plastično in kovinsko galanterijsko, računske, frankirne, nilevodske, raznoševalne in ritse stroje ter teleprinterje, premo za gostinstvo, pekarsko opremo in opremo za mlinsko industrijo.

Z OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

● KOPER:

Minuli teden je organiziral občinski sindikalni svet Koper celovečerni seminar za predsednike in tajnike sindikalnih podružnic na svojem območju. Kot gost se je seminarja udeležil tudi Marjan Rožič, sekretar Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, ki je govoril o »vsebinski dela in aktualnih nalogah sindikatov«. Lekšan Jože, tajnik občinskega sindikalnega sveta Koper je razpravljal o metodah dela sindikalnih podružnic, medtem ko je imel Franc Kleč, strokovni sodelavec občinskega sindikalnega sveta, predavanje o vodenju sestankov.

Sekretar CS ZSJ Marjan Rožič je na seminarju v Koprju dejal, da se morajo sindikati ostro boriti proti poskusom, da bi se ob posameznih problemih vračali nazaj in iskali vzroke težav v našem družbenem sistemu. »Naloga nas vseh je, da rešujemo konkretne probleme in vprašanja, ki nas teže, nesmiselno in škodljivo pa je, da se vračamo v preteklost in morda celo skušamo dokazati, da delavec ni sposoben nositi odgovornosti samoupravljalca...« je še posebej poudaril Marjan Rožič.

Ko so udeleženci seminarja načeli vprašanje sindikalne članarine, so ugotavljali, da delavci niso nezadovoljni spričo višine članarine, temveč zaradi tega, ker sodijo, da se sredstva članarine ne izkoriščajo smotrno. Skratka, ko danes v delovnih organizacijah na koprskem godrnjajo na račun sindikalne članarine, godrnjajo predvsem zato, ker ne vedo, kam se steka denar in ker menijo, da bi se dalo s temi sredstvi napraviti več v primerjavi s tem, kar danes napravijo sindikati.

● ZASAVJE:

Predsedstva občinskih sindikalnih svetov Hrastnik, Trbovlje in Zagorje so sprejela sklep, da bodo na občnih zborih občinskih sindikalnih svetov v zasavskih revirjih razpravljali o mestu in vlogi sindikatov v gospodarski in družbeni reformi, o aktualnih problemih samoupravljanja in o politiki zaposlovanja ter o izobraževanju članov sindikata. Delegati bodo še pred občnimi zbori dobili obsežna poročila o dosedanjem delu sindikalnih svetov, vključno s podatki o delovanju sindikalnih organizacij.

Predsedstva občinskih sindikalnih svetov v revirjih menijo, da bodo letošnji občni zbori pomembni iz več razlogov: dosedanji rezultati uresničanja gospodarske in družbene reforme so sicer spodbudni, vendar kaže sindikalne organizacije in njihova vodstva usmeriti v večji meri na osrednja vprašanja razvoja gospodarstva.

Naslednji spleti vprašanj, ki jim kaže posvetiti večjo pozornost so: nagrajevanje po delu, samoupravljanje in zaščitna vloga sindikatov. Na občnih zborih pa bodo spregovorili tudi o problemih družbenih služb, zlasti za zdravstva in strokovnega šolstva itd.

M. V.

Rudniki svinca

in topilnica Mežica

Naše akumulatorje znamke MUNJA Zagreb in VESNA Maribor, prav tako akumulatorje tujih firm lahko odslej kupite po nižjih cenah v naših lastnih prodajalnah v

■ Ljubljani, Ilirska 7
■ Zagrebu, Trg žrtava fašizma
■ kmalu tudi v Mariboru na Tržaški cesti

MNENJE PODODBORA ZA ŠOLSTVO RO SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI:

DOHODEK ŠOLE — REZULTATI DELA

Pododbor za šolstvo republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije je obravnaval TEZE ZA ENOTNE OSNOVE MERIL ZA FINANCIRANJE DEJAVNOSTI VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH ZAVODOV.

Člani pododbora so v razpravi ugotovili, da so izhodišča za določanje enotnih osnov meril pravilna; da je pri določanju teh treba izhajati iz vsebine vsega dela v vzgojno-izobraževalnem zavodu. Vsebinsko dela pa določajo delovni programi zavodov, ki temeljijo na predmetnikih, učnih načrtih ter drugih programih vzgojno-izobraževalnega dela.

V razpravi o konkretnih osnovah meril pa je prevladalo mnenje, da nam predložena merila za sredstva za osebne dohodke in materialne izdatke ne zagotavljajo, da bo v praksi financiranja vzgojno-izobraževalne dejavnosti realizirano načelo, da naj bo dohodek šole odvisen od rezultatov dela. Po teh osnovah meril je namreč masa sredstev za osebne dohodke odvisna od izobrazbe in delovnih izkušenj zaposlenih učiteljev, ne pa od boljše ali slabše realizacije delovnega programa šole. Člani pododbora so menili, da naj bo od doseženih stvarnih učnih in vzgojnih uspehov odvisna celotna masa sredstev za osebne dohodke in ne le tisti del, ki ga izobraževalna skupnost rezervira za nagradjevanje kvalitete dela. Če pa bomo rezultate dela ocenjevali skozi realizacijo delovnih programov šol in doseganje učnih uspehov, ni razlogov, da bi temeljne izobraževalne skupnosti določale za vsako šolo različno vrednost pedagoške ure (različni osebni dohodek za pedagoško uro), kot to predvidevali teze. Delo bi tako nagradjevali po dvojnih kriterijih: prvič skozi formalne kazalce kvalitete dela (izobrazba in delovne izkušnje) in drugič skozi dosežene rezultate pri učno-vzgojnem delu.

Izraženo je bilo tudi mnenje, da uvajanje namenskih sredstev za posamezne vrste izdatkov ne spodbuja razvoja samoupravljanja in gospodarnega poslovanja v šolah.

Ce naj programi dela in njihova realizacija postanejo osnova za oblikovanje dohodka šol, je po mnenju članov pododbora treba določiti enotno metodologijo programiranja dela in vrednotenja delovnih programov, enotno strukturo cene izobraževanja in enoten sistem ugotavljanja rezultatov vzgojno-izobraževalnega dela. S tem bi bila omogočena primerjava doseženih rezultatov dela po obsegu in kvaliteti med šolami

Kdor zdravje ljubi, ne pije veliko. Če pa pije, pije Hermeliko!

iste vrste; prav tako bi bila omogočena primerjava višine stroškov po vrstah dejavnosti ter primerjava in analiza višine posameznih vrst in skupin stroškov na učenca ali oddelk. Z enotnim načinom spremljanja izvajanja programov in ugotavljanja rezultatov pri učnem delu bi strokovne službe in izobraževalne skupnosti lahko ugotovljale in preverjale izvajanje delovnih programov šol. S tem pa bi bil zagotovljen tudi enoten kriterij pri izvajanju materialnih in drugih sankcij v primerih, ko delovni programi

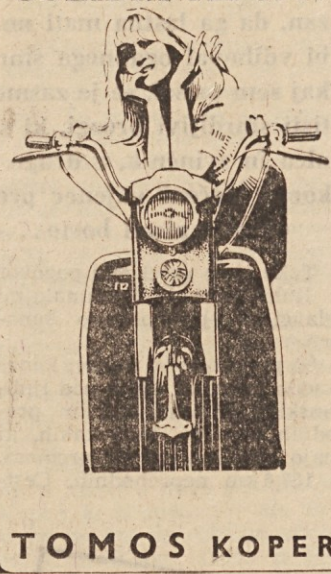
ne bi bili realizirani. Pri tako poenotenem sistemu bi bilo mogoče izvajati komparativne analize doseženih rezultatov dela šol, ki bi lahko koristno služile republiški izobraževalni skupnosti pri presoji, ali so zahtevki temeljnih izobraževalnih skupnosti za dopolnilna sredstva realni.

Da bi pododbor za šolstvo republiškega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti Slovenije lahko dal čimbolj konkretne pripombe k osnovam meril in tudi predloge ustrežnejših rešitev, je bila imenovana delovna skupina, ki bo te pripombe pripravila in jih posredovala republiški izobraževalni skupnosti.

BAUMAN SILVA

ODSLEJ TUDI NA POTROŠNIŠKI KREDIT

NOVO COLIBRI t2 1967

TOMOS KOPER

SVET ZVEZE DELAVSKIH UNIVERZ SLOVENIJE O PRETEKLI IZOBRAŽEVALNI SEZONI:

ZMANJŠAN OBSEG DRUŽBENEGA IZOBRAŽEVANJA

Ko je minuli petek svet Zveze delavskih univerz Slovenije obravnaval dejavnost delavskih univerz v izobraževalnem letu 66/67, njen obseg in razvojne težnje, je med drugim ugotavljal, da ne smemo biti brezbržni zlasti do pojavnosti upadanja družbenega izobraževanja. Drugo, morda najpomembnejše v njegovem obsežnem dnevnem redu razprave, pa je bilo opozorilo na nekatere probleme, ki nadaljnemu uveljavljanju delavskih univerz gotovo niso v prid: počasnost integracijskih procesov in iskanja oblik sodelovanja, delovanje nekaterih delavskih univerz mimo šolskih normativnih predpisov in pojavi nelojalne konkurence med posameznimi delavskimi univerzami.

V minuli izobraževalni sezoni je 55 delavskih univerz po obsegu opravilo zelo veliko izobraževalno delo. V seminarje in tečaje so zajele 70.000 slušateljev, v šolskih oddelkih za odrasle 3220 slušateljev, k raznim občasnim ali cikličnim predavanjem, oziroma filmskim in gledališkim predstavam pa so pritegnile v tej sezoni skoraj 400.000 ljudi. Seminarji in tečaji, kot najbolj značilna oblika izobraževalnega dela delavskih univerz, so se pomnožili, zlasti v korist strokovnega in splošnega izobraževanja, medtem ko je bilo seminarjev družbenega izobraževanja manj. Samo število večernih političnih šol je padlo od 97 na 32 v zadnji izobraževalni sezoni. Res je sicer, da se ta zmanjšanje interes ne kaže pri seminarjih, ki jih organizirajo za vodstva družbeno-političnih organizacij, članov samoupravnih organov in vodilne uslužbence, zelo malo te dejavnosti pa je bilo namenjeno širšemu krogu slušateljev, članom delovnih kolektivov. Razloge takšnemu pojavu bo vsekakor treba še proučiti.

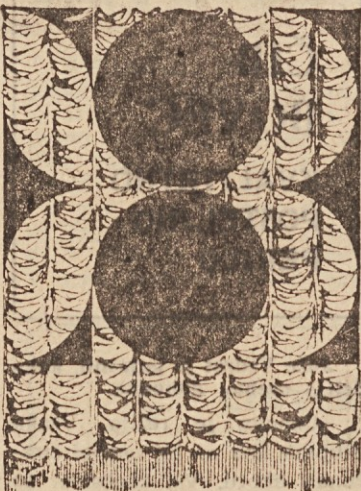
Se nekatere tendence so pri sicer velikem obsegu dejavnosti delavskih univerz neljube. Tako je za 40% upadlo število občasni ali ciklični predavanji, očitno iz razloga, ker zanje žal ni zainteresiranega financiranja. Manjši upad je zabeležen tudi pri osnovnošolskih oddelkih za odrasle, čeprav se število teh oddelkov pri rednih šolah zato ni povečalo. Podobno je tudi z oddelki ekonomske in tehniških šol, za kar je verjetno treba iskati razloge v neresenih problemih financiranja in učnih načrtov za te šole.

Zanimive so tudi številke, ki govorijo o denarni udeležbi pri izobraževanju odraslih na delavskih univerzah: Na prvem mestu so delovne in druge organizacije s 40% udeležbo, sredstva skladov in proračunov pomenijo 27% udeležbo, plačila slušateljev pa 26%. Primerjava z letom 65/66 kaže, da upadajo zlasti družbena sredstva, v porastu pa so prispevki posameznikov.

KORISTNOST SODELOVANJA IN DELITVE DELA

V mreži delavskih univerz so v zadnjem letu nastale spremembe. Po ukinitvi delavske univerze Maribor-Tezno zdaj delavska univerza Maribor pokriva celotno področje mesta. Lani pa sta prenehali delovati tudi delavski univerzi Vrhnika in Dravograd. Aprila letos sta se priključili k Delavski univerzi »Boris Kidrič« delavski univerzi Ljubljana-Šiška in Ljubljana-Vič-Rudnik, tri mesece kasneje pa delavska univerza iz Grosupljega. Delavski univerzi Moste in Bežigrad vztra-

jata pri samostojnosti. Takšna polovična integracija delavskih univerz v Ljubljani seveda ne omogoča nikakršnega enotnega nastopanja pred kolektivi z enotnimi izobraževalnimi programi. Integracijski procesi oziroma zamisel o novi, strokovno močni delavski univerzi dozoreva tudi na področju treh obalnih občin, kjer pa je že doslej bila delitve dela precej izpeljana. Koristna bi bila tudi večja naslonitev delavskih univerz v Lenartu in Radljah na dejavnost Delavske univerze Maribor.

LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 5
BOUTIQUE

»TOPER« daje dober zgled

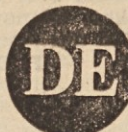
Ob priliki, ko so direktorji delavskih univerz s področja celjske regije obravnavali osnovno splošno izobraževanje odraslih, so ugotavljali, da podoba o pomankljivi osnovnošolski izobrazbi zaposlenih na tem področju prav nič ne odstopa od slovenskega povprečja. Ta čas so tudi že lahko ugotavljali, da tudi letošnji vpis v te oddelke ni poveljen. Če ima samo mesto Celje nekaj tisoč zaposlenih brez popolne osemletke, se seveda ni čemu radovati, če se je na celotnem področju celjske regije letos vpisalo v osnovnošolske oddelke za odrasle le nekaj sto delavcev. To pa pomeni, da si bo ob veljavnih predpisih lahko le manjši del delavcev pridobil tudi pravico do nadaljnega strokovnega izobraževanja v šolah za odrasle.

Kljub temu, da so naša družbena načelna stališča o osnovni splošni izobrazbi zaposlenih jasna, v praksi počasi spreminjamo razmere. Po mnenju direktorjev delavskih univerz z območja celjske regije so razlogi za to dvojni: prvič, kadrovske službe v delovnih organizacijah niso izdelale ustreznih programov kadrovskih potreb, drugič, tudi v teh službah, pa v organih samoupravljanja in vodstvih sindikalnih podružnic so še mnogi, ki nimajo ustrežne

izobrazbe za svoje delovno mesto.

Seveda so tudi izjeme in želeli bi bilo, da bi jih bilo vedno več. Tako je na primer tovarna »TOPER« v Celju letos pripravila v oddelku osnovne šole pri Delavski univerzi Celje nad 40 svojih delavcev. Organi upravljanja v nekaterih drugih delovnih organizacijah pa so delavcem, ki zasedajo svoja delovna mesta z neustrezno izobrazbo, določili rok štirih ali petih let, v katerem si zahtevano izobrazbo morajo pridobiti. V. L.

Kako se zaposleni šolamo?

ZASLEDUJE ŠOLANJE ZAPOSLENIH V OSEMLETKAH ZA ODRASLE

Celovitejša podoba dosežanih prizadevanj, uspehov in neuspehov pri spreminjanju osnovne splošne izobrazbe zaposlenih, ki jo razkriva uredništvo DE — po sledih šolanja zaposlenih v osemletkah za odrasle, odpira mnoge dileme, vprašanja ter nove naloge pred vse družbene činitele.

KOMENTIRA TILKA BLAHA, PREDSEDNICA ZVEZE DELAVSKIH UNIVERZ SLOVENIJE

KJE NAJBOLJ ZAOSTAJAMO?

Predvsem je razveseljivo dejstvo, ki ga odkriva pregled stanja v nekaterih občinah, da se, čeprav počasi, vendarle spreminja odnos do splošne izobrazbe v delovnih organizacijah. Predvidevanja, da se bo z zaostrovanjem pogojev gospodarnosti — ko bo produktivnost in dohodek kolektiva in posameznika odvisen predvsem od sposobnosti in znanja napraviti več in bolje — spremenil tudi odnos do izobrazbe, se torej v praksi že uresničujejo. Dejstvo, da so prav v tistih delovnih organizacijah, kjer so se najneposredneje soočili z mednarodno delitvijo dela, tudi najbolj dosledni v konkretizaciji zahtev glede izobrazbe zaposlenih, to še posebej potrjuje.

Vendar bi bilo zelo nevarno in škodljivo, če bi se predajali utvari, da bo že sam ekonomski pritisk pospešil proces spreminjanja odnosa do splošne in strokovne izobrazbe zaposlenih. Stanje glede splošne izobrazbe kot temelja vsakega proizvodnega in družbenega razvoja, predvsem počasnost in neučinkovitost pri spreminjanju tega stanja, nujno narekujejo sočasno, bolj organizirano, usklajeno in dosledno prizadevanje vseh družbenih činiteljev; od širše družbene skupnosti in njenih upravnih ter strokovnih organov do delovnih in družbeno-političnih organizacij, izobraževalnih ustanov ter proizvajalcev samih.

KATERE SO OSNOVNE NALOGE, KI JIH MORAMO HITREJE IN DOSLEDNEJE RAZREŠEVATI?

Začnemo lahko kar pri republiški skupnosti in nalogah, ki jih ima le-ta pri ustvarjanju pogojev in razpoložnja za spreminjanje splošne izobrazbe prebivalcev.

- Družbeni plan razvoja SR Slovenije sicer omenja, da je treba do leta 1970 izboljšati raven splošne izobrazbe zaposlenih. Vendar razen grobih podatkov, za koliko naj se v tem razdobju spremeni odnos v izobrazbeni strukturi zaposlenih, ne predvideva niti materialnih, organizacijskih niti kakršnih koli drugih pogojev, ki bi zagotavljali uresničitev te zahteve. Republiški zakon o financiranju izobraževanja in vzgoje v tem pogledu oti — ne daje čvrstejših opore. Zato bi bilo dobro videti, kakšni so programi in predvideni ukrepi republiških organov, da se bo družbeni plan vsaj delno realiziral.

Podobno je stanje v občinah, kjer zelo različno obravnavajo osnovno splošno izobraževanje odraslih. Pričakujemo lahko, da bodo novoustanovljene temeljne izobraževalne skupnosti pri sestavljanju perspektivnih programov razvoja izobraževanja enakovredneje vključevale tudi to področje in s svojimi sredstvi stimulirale prizadevanja posameznikov in delovnih organizacij v tej smeri.

Podatki kažejo, da je največji del uspeha odvisen od tega, kakšen je odnos do izobraževanja v delovnih organizacijah. Konkretizacija zahtev, pravic in dolžnosti do izobraževanja zaposlenih v normativnih aktih je nedvomno eden od pogojev, da se načelna stališča in sklepi sploh začno uresničevati. Ob tem pa je izredno pomembno tudi kako se v konkretni praksi kadrovske politike (sprejemanje, odpuščanje, premeščanje, napredovanje) in politiki nagradjevanja ustvarja v delovni organizaciji splošno vzdušje, da brez izobrazbe, znanja in sposobnosti nihče ne more računati na izboljšanje osebnega položaja niti kot proizvajalca niti kot upravljavca.

Pomislek, ki so ga imeli člani DS v Tekstilindusu, da je treba najprej zaostri zahteve glede izobrazbe pri strokovnih in vodilnih kadrih, je povsem razumljiv in upravičen. Čeprav morajo biti zahteve glede izobrazbe z ozirom na delovno mesto različne, ne more biti dvojnih meril v zahtevnosti do izobrazbe in znanja nasploh.

Zato pa so v delovnih organizacijah potrebni kompleksnejši, dinamični in perspektivnejši plani izobraževanja. Le-ti morajo biti zastavljeni tako, da jih je možno uresničiti, da so v zahtevah do posameznikov lahko dosledni in da zaradi prevelikih in neuresničljivih zahtev ne bodo postavili pod vprašaj celote. Pristopi nekaterih delovnih organizacij, npr. TAM, SAVA, Tuberkulozni inštitut — Golnik, TOMOS in drugih, so že prvi primeri takega postopnega, doslednega in realnega planiranja.

NE GRE LE ZA SPREMINJANJE PROCENTOV — TEMVEČ ZA RESNIČNO ZNANJE

Poseben problem je osebna motivacija posameznika za doseg osemletne osnovne izobrazbe. Razen splošnih motivov, ki jih je treba zagotoviti s pravnimi, ekonomskimi in političnimi ukrepi v delovni organizaciji sami, sta zlasti pomembna še dva osebna motiva: ustreznost oziroma uporabnost znanja, ki ga z izobraževanjem v osnovni šoli pridobi zaposleni in ki naj mu pomaga, da se bo bolje uveljavil v proizvodnem delu in v samoupravljanju ter nadaljnje možnosti usposabljanja in napredovanja v poklicu oziroma stroki.

Ta dva motiva pa sta odvisna predvsem od tega, koliko so programi osnovnih šol prilagojeni potrebam in zahtevam zaposlenih oziroma koliko je v delovnih organizacijah razvit sistem permanentnega usposabljanja in možnosti napredovanja ob delu. Primer v TOMOSU in tudi v drugih delovnih organizacijah jasno kaže, da programi ne ustrezajo, zakaj so sicer v preteklosti iskali lastne, za potrebe zaposlenih ustrežnejše programe osnovnega izobraževanja. Ne gre za nižji, manj zahtevni nivo, gre za ustrežnejšo vsebino in metode, ki bodo prilagojene odraslemu, ki že ima določene proizvodne in družbene izkušnje in ki naj mu izobraževanje pomaga, da bo te izkušnje obogatil z novim znanjem in spoznanji. Končno nam pri spreminjanju splošne izobrazbe zaposlenih ne gre le za spreminjanje procentov, temveč za izboljšanje resničnega znanja, za boljše poznavanje prirodnih in družbenih zakonitosti, širšo kulturno in splošno razgledanost proizvajalcev.

DOPISNIKI POROČAJO

• POSTOJNA:

Zaključek delavskih športnih iger

Pred kratkim so bile v Postojni zaključene delavske športne igre, ki jih vsako leto organizira občinski sindikalni svet Postojna. Letos je v tem tradicionalnem rekreacijskem tekmovanju nastopalo preko 30 sindikalnih ekip z nad 700 udeleženci, kar je precej več kot lani.
P. E.

• TRBOVLJE:

Pravočasno začeti s pripravami na reelekcijo

Volilna komisija Občinske konference Socialistične zveze v Trbovljah se je te dni konstituirala ter obravnavala program dela in pa naloge v zvezi z reelekcijo direktorjev trboveljskih delovnih organizacij.

Prihodnje leto bo treba razpisati v tej revirski občini kar 32 mest direktorjev delovnih organizacij. Volilna komisija Občinske konference Socialistične zveze Trbovlje bo svetovala spričo tega samoupravnim organom delovnih organizacij, da pristopijo čimprej k izvedbi reelekcije ter da imenujejo komisije, ki bodo ocenile dosedanje delo direktorjev, uspehe dosedanjega poslovanja delovnih organizacij ter začrtale smer bodočega razvoja posameznih delovnih organizacij in izoblikovale naloge, ki čakajo vodstveni kader, posebej pa še direktorje v tej zvezi. Vse to naj bi omogočilo, da bi bilo presojanje dela dosedanjih direktorjev ter morebitna izbira novih kar najbolj objektivna in utemeljena.
VS

• BREŽICE:

Zaključek delavskih športnih iger v Brežicah

V soboto, 28. oktobra — na občinski praznik — so v Brežicah zaključili letošnje delavske športne igre, ki jih je tokrat že osmič organiziral občinski sindikalni svet. Letos je na delavskih športnih igrah sodelovalo 20 sindikalnih podružnic z 49 ekipami in 196 tekmovalci, kar je nekoliko manj kot lani, ko je sodelovalo 22 sindikalnih podružnic z 61 ekipami in 244 tekmovalci. O tej ugotovitvi je predsednica komisije za rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu **Nevenka Antič**, ki je na zaključni slovesnosti razglasila rezultate, poudarila, da si bodo morali v prihodnje bolj prizadevati, da bi delavske športne igre postale bolj množične in da bi vključili v to obliko rekreacije kar največ delovnih ljudi iz brežiške občine.
R. S.

• ZASAVJE:

Slavnostne seje samoupravnih organov

V zasavskih rudarskih revirjih začinjajo te dni s slavljenjem ob 50.letnici velike oktobrske revolucije. Izredno skrbno so se na to slavlje pripravili v Trbovljah. Na slavnostnih sejah samoupravnih organov trboveljskih delovnih organizacij bodo v prvi polovici novembra razpravljali o oktobrski revoluciji, posebej pa še o prispevku revirskega delavstva za dokončno zmago ideje velike oktobrske revolucije pri nas. O tem pa bodo govorili še na razširjenih sejah vodstev družbeno političnih organizacij.

Osrednja proslava ob 50.letnici velike oktobrske revolucije bo v Trbovljah v torek, 7. novembra, ko se bo amatersko gledališče »Svobode — Center« predstavilo v režiji Karla Malovrha z »Ladjo spomina«. Pred tem pa bo slavnostna seja skupščine občine Trbovlje, na kateri bodo preimenovali eno od trboveljskih cest v Ulico oktobrske revolucije.

• CELJE:

Problemi stanovanjskega gospodarstva

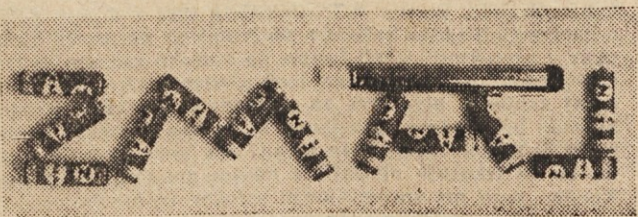
Poslovno združenje stanovanjskih podjetij SR Slovenije je priredilo pretekli teden v Dobrni pri Celju dvodnevno posvetovanje o problematiki stanovanjskega gospodarstva in o delu in nalogah stanovanjskih podjetij v naši republici. Referati in razprave o problematiki stanovanjskega gospodarstva so pokazali, da je nov sistem gospodarjenja s stanovanji družbene lastnine, ki ga je sprožila gospodarska reforma, omogočil uspešnejše gospodarjenje z obstoječim družbenim skladom stanovanjskih hiš.

Navzlic zadovoljivim uspehom, ki smo jih dosegli na tem področju ob izdatni pomoči stanovanjskih podjetij in enot, teh je v naši republici okoli 140, pa obstajajo v stanovanjskem gospodarstvu nereseni problemi in vprašanja, ki terjajo sistemske rešitve in to so predvsem: problemi etažnih lastnikov, odnosi stanovanjskih podjetij in enot z delovnimi organizacijami in ustanovami kot vlagatelji stanovanjskega fonda, zlasti glede obratovanja amortizacije.
V. D.

ZA VAS TRANSISTOR, ZA VAŠO ELEGANTNO BATERIJSKO SVETILKO SAMO 1,5 V BATERIJE

ZMAJ

POMENKI Z LJUBLJANSKIMI KANALARJI

Brez njih bi Ljubljana umrla

Iz kanala, širokega komaj kakih 80 centimetrov, je prilezel Ramo. Bil je tako umazan, da ga lastna mati ne bi prepoznala. Stal sem pred njim in se obupno trudil, da ne bi vdihoval ogabnega smradu. Začudeno se je zazrl vame, in ko sem mu povedal, po kaj sem prišel, se je zasmel. Ne vem, kaj je bilo na meni tako smešnega. Stal sem v tisti smrdljivi brozgi, ki se pretaka po ljubljanskih kanalih, v eni roki sem držal beležnico in svinčnik, z drugo si stiskal nos, Ramo pa se mi je smejal in počutil sem se kot komaj pečeni vajenec pred izkušenim mojstrom.

»Torej, pisali boste...«

Tako se je začel moj pogovor z ljubljanskimi komunalnimi delavci, ki jim pravijo kanalarji.

Se prej so mi v upravi kanalizacije povedali, da je pod ljubljanskimi ulicami 50,5 km prehodnih kanalov, torej takih, ki imajo več kot meter premera, in 187,6 km neprehodnih. Cest-

DELATI MORAS TAM, KJER JE DELO IN ZASLUZEK

Na Tržaški cesti so kanalarji sesali usedlino iz požiralnikov.

»Včasih smo vse požiralnike čistili z motikami,« je povedal Jože Vedral. »Zdaj samo še nekatero. Imamo cisterno za izsesavanje usedline in s pomočjo sesalne cevi gre delo hitreje od rok. Upamo, da bomo v kratkem dobili še eno, tako cisterno.«

Tudi Mehmed Salkić in Husein Čavšević sta iz Pečigrada.

»Ste Pečigrajci vzeli v zakup ljubljansko kanalizacijo?« sem ju zbadel.

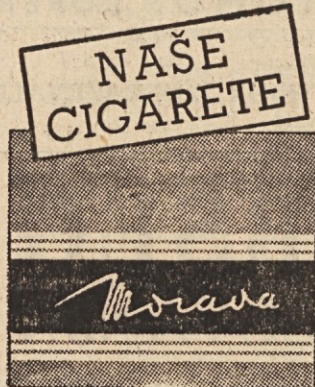
»Takole je bilo,« je pojasnil Mehmed. »Prišel je prvi in ko je ugotovil, da je zaslužek dober, smo prišli še mi. Doma ni veliko dela. In če ga dobiš, slabo plačajo.«

»Pa vam domotožje kaj nagaja?«

»Človek se vsemu privadi,« je rekel Husein. »Delati moras tam, kjer je delo in zaslužek. Doma pa imam tri otroke.«

»In jaz dva,« je dejal Mehmed in iz njegovega glasu ni bilo težko razbrati ponosa. »Vsak mesec grem za nekaj dni domov.«

Živita v samskem domu in plačujeta za stanovanje in kosilo po 17.000 dinarjev na mesec. Husein je prejšnji mesec zaslužil 120.000 dinarjev, Mehmed pa nekaj več kot 100.000 dinarjev.

nih požiralnikov imajo 8.600, jaškov pa 5.700 — na površini kakih 19 kvadratnih kilometrov. Vse to veliko kanalizacijsko omrežje vzdržuje in čisti le 24 delavcev.

»Rad bi se pogovarjal z njimi,« sem dejal, »rad bi Ljubljancem povedal, kako delajo in žive ljudje, ki s svojim delom omogočajo življenje v mestu.«

»Nič lažjega,« je rekel Jože Vedral, šef oddelka za vzdrževanje in rekonstrukcijo kanalov. In sva odšla na Opekarsko cesto.

KAJ SE PRAVI BITI KANALAR

»Iz Pečigrada sem doma,« je povedal Ramo Smlatič, iz Bosenske krajine.

»Tudi jaz,« je dejal Hasan Bajramović, ki je stal ob vitlu. »Če bi prišli pred pol ure, bi videli, kaj se pravi biti kanalar,« je rekel Ramo. »Na nogo sem si privezal železno vrv in se splazil skozi kanal, dolg 25 metrov, da bi jo pritrtil na vitel; na oni strani vrvi je skrajper. Ko ga potegnemo skozi, počistimo ves kanal.«

»Na tejle cesti še nekako gre,« je dejal Hasan. »Kanali ne smrde prehudo.«

Ramo je zlezal nazaj v kanal in na ostanek pločevinastega soda nalagal blatno brozgo. Potem smo z združenimi močmi s pomočjo vitla privlekli tisto umazanijo iz kanala.

»Hudo je,« je pojasnil Jože Vedral, »kadar se vnamejo plini. Lansko jesen je gorelo v kanalu nasproti Gospodarskega razstavišča. V takem primeru tvegaš življenje. Nič kaj prijetno ni tudi ob nalivih, ko vdre voda v kanale; takrat bežimo.«

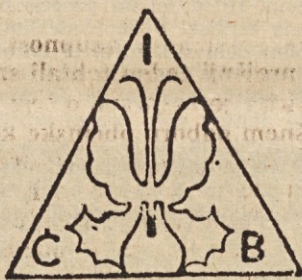
»Tovariš šef,« je dejal Ramo, »jutri grem na dopust, kajne?«

»Je že vse urejeno. Za šest dni.«

Hišo dela v Pečigradu in če le more, skoči domov. Za nekaj dni. K ženi. Ze deset let dela v kanalih.

»Pa nisem bil še niti dneva bolan.«

»Tudi jaz ne,« je rekel Hasan.

ČIB BOVEC
KVALITETNO POSTELJNO PERILO

Jože Vedral je pojasnil, kako delijo osebne dohodke.

»Osnova je režija. Vsaka skupina ima na tej osnovi izračunan akord. Vsi zaposleni so razporejeni v grupe po strokovnosti. Izračun zaslužka temelji na stalnem delu, ki je odvisen od grupe, v katero je delavec razporejen. Delavci pa dobijo še delež od preseganja norme in presežek vrednosti točke, izračun za celotno podjetje. Posebej še nagrujemo težja in umazana dela. Dobivamo tudi dodatek za stalnost.«

Husein in Mehmed pa bolj malo vesta, kako se oblikuje njun zaslužek.

»Važno je le to, da je denarja precej.«

Ko sem ju vprašal, kaj jima v Ljubljani najbolj ugaja, sta mi rekla:

»Petnajsti in prvi v mesecu, ko dobimo denar.«

REDKOKDAJ SE KDO SPOMINI NANJE

V stranskih obratih, kjer so tetonarne in delavnice, je Anton Zerdin, doma iz Medjimurja, ki je že 13 let v Ljubljani in vse ve o kanalizaciji, čistil kanal, ki so ga zamašili z betonskim mlekom. Pomagal mu je Petko Zakovski iz Tetovega. Tam je bil tudi Melko Blagus, delovodja.

»Vendar se je nekdo spomnil tudi na nas.«

»Ja,« je rekel tovariš Vedral, »redko kdaj se kdo spomni na kanalarje. Pa vendar bi Ljubljana, če nas nebi bilo, v nekaj dneh tako smrdela, da nihče ne bi mogel živeti v njej.«

In so se spominjali, kaj vse so že delali.

»V Saturnusu smo čistili kanalizacijo, v katero so iz galvanizacije spustili plin,« je razlagal Zerdin. »Koliko jih je omedlelo, jaz pa sem zdržal do konca... Lezel sem tudi že skozi pol metra široke kanale.«

Leno Gašparič pa je nekdo moral potegniti železno vrv, ki skozi kanal, širok nič več kot jo je privezal za škorenj, celo 40 centimetrov.

»Vmes pa sem se usedlino odstranjeval.«

»Imamo težave z mladimi delavci,« je dejal Zerdin, »komaj jih pručimo, pa odidejo. Marsikdo ne prenese smradu.«

USTVARJALNI PONOS

V Krimski ulici sta Stefan Zerdin, Antonov brat, in Jože Magič, doma iz Hrvaškega Zagorja, betonirala jaške.

»Tole delo je kot pesem. Ni težko in človek je na svežem zraku,« je povedal Magič. »Najtežje je, kadar delamo v skupini za usluge. Lezemo v greznice, prediramo zamašene straniščne kanale.«

»Tamkaj bi nas morali obiskati,« je rekel Stefan. »Stojiš v greznici, iščeš odvodni kanal in si dopoveduješ: moram ga najti in predreti, moram ostati toliko časa, da bom opravil delovno nalogo. In ko delo končaš, te gospodinja ne povabi na šilce zganja Preveč smrdiš.«

Zdaj ko prebiram te zapiske in se spominjam, kaj vse so mi povedali Jože Vedral in Ramo, Hasan in Mehmed, Husein, Anton in Stefan Zerdin, Petko, Leno, Melko in Jože Gašparič, vse bolj spoznavam, kako težko in malo cenjeno je njihovo delo. Pa vendar je bilo v vsem, kar so mi pripovedovali, tolikanj ustvarjalnega ponosa. In vere, da bo jutri boljše. Govorilj so

mi o Woma stroju, ki bo s pomočjo vodnega pritiska čistil kanale in jim ne bo treba tolikokrat lesti po blatu, o veliki čistilni napravi, ki bo izčistila vse odpadne vode ljubljanske kanalizacije in ki jo nameravajo zgraditi nekje v Zalogu.

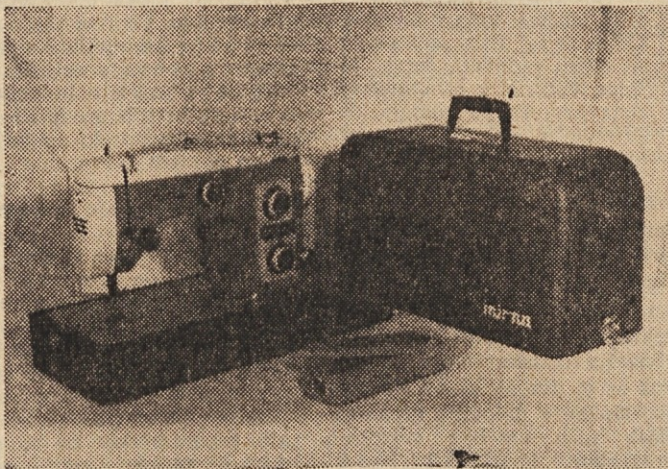
Celo iz izjave Vinka Zvonarika, ki je dejal, da imajo sindikat samo na papirju, delavskega samoupravljanja pa ne čutijo, ni izzvenel le očitek, pač pa tudi želja, da se bi nekdo uveljavil kot dobri samoupravljavci.
J. VOLJC

Novo veliko nagradno žrebanje

Vlagatelji vezanih, stanovanjskih in kmetijskih hranilnih vlog, ki ste že ali boste do 31. decembra 1967 vložili najmanj 2000 N-din na odpovedni rok nad 1 leto, ste vključeni v veliko nagradno žrebanje

KB
LJUBLJANA

TUDI ŠIVALNI STROJ SODI V VSAKO GOSPODINSTVO. SREČO IN ZADOVOLJSTVO PA VAM BO V HIŠO PRINESEL LE ŠIVALNI STROJ »MIRNA-VERITAS« AVTOMATIK, NA KATEREM LAHKO IZBIRATE MED 60 RAZLIČNIMI VZORCI. A KAR JE NAJVAŽNEJŠE! S 15. AVGUSTOM 1967 JE »MIRNA« — TOVARNA ŠIVALNIH STROJEV — ZNIZALA AVTOMATSKEMU ŠIVALNEMU STROJU »MIRNA-VERITAS«, CENO ZA 15%. CENJENI POTROŠNIKI! PREPRIČAJTE SE O IZREDNI KVALITETI ŠIVALNIH STROJEV PROIZVODNJE TOVARNE »MIRNA«.

»Pošteno se moramo boriti...«

On dan sem obiskal Mlinotest iz Ajdovščine, za katerega sem vedel, da je bil včasih le majhna skromna pekarna, ki ni mogla zadovoljiti vseh potreb na svojem območju, kot običajno pravimo.

Cakanje na pogovor je izpolnil prijazen Edvard Tončič, referent prodaje v Mlinotestu. Kar sam od sebe je začel pripovedovati, o tem, kaj vse delajo:

»Mi nismo več samo pekarna in majhen mlin, ampak smo se že toliko razširili, da imamo tovarno testenin, tovarno močnih krmil, mlin, kjer predelujemo vse žitarice...«

Potem pa je privlekel iz predala etikete in vrečke iz celofana in nadaljeval:

»Naši tortelini prav nič ne zaostajajo za italijanskimi... Pa vafel proizvode tudi delamo...«

In prekinil naju je RAFAEL PELICON, šef prodaje v Mlinotestu.

Nekam slabe volje je bil. Kot bi razmišljal: »Kaj vse bi lahko naredili, če bi imeli denar?« Pogovor je kljub temu stekel, predvsem o problemih, ki ga tarejo kot samoupravljavca in sploh o težavah, s katerimi se srečuje sorazmerno mlad kolektiv Mlinotesta.

»V naši živilski industriji imamo menda najbolj neurejeno tržišče od vseh panog našega gospodarstva. Z izdelki ne prodremo na tuje področje, pa če se takoj na glavo obrnemo. V Mariboru ne prodamo niti kilograma naših testenin, tudi v Ljubljani ne, le tu okrog nas na Primorskem nam posej dobro cvete. Toda naše proizvodne zmogljivosti so mnogo večje, kot pa samo zadovoljevanje potreb na Primorskem in deloma v Istri.«

Mimogrede sem pripomnil: »Na televiziji ste pa kar precej reklamirali, da vaše jajčne testenine Ljubljancem lahko kupijo v Prehrani trgovini v Cigaletovi ulici.«

»Omenjene testenine smo reklamirali, ko jih še sploh ni bilo v trgovini na Cigaletovi ulici v Ljubljani. Tjakaj smo jih 'vsilili' pod zelo ne-navadnimi okoliščinami, o katerih pa ne bi rad govoril...«

»Ali naj to pomeni, da trgovci nočejo vaših izdelkov?«

»Slovenska trgovina, vsaj kar zadeva našo stroko, se vse preveč monopolizira. Ali z drugimi besedami povedano, če nas ne sprejmejo pri Prehrani in pri Mercatorju v Ljubljani ter pri Merxu in Colonialah v Mariboru, smo, po pravici povedano, kar 'odbrenkali'. Drugam pa na slo-

venskem trgu, seveda razen na Primorskem, nimamo komu ponuditi naših izdelkov. Toliko pa še nismo sposobni, da bi si sami organizirali lastno trgovsko mrežo...«

Za nepoznavalca razmer se zdi vse to, kar je povedal tovariš Pelicon, skoraj neverjetno. Pa je res. Res je tudi, da še moke, ki jo proizvajajo, ne morejo prodati v Ljubljani, še manj v Mariboru ali drugih večjih slovenskih mestih. Medtem ko imajo podobni drugi slovenski proizvajalci, kot je mariborski Intes in še nekateri, popolnoma odprt trg tudi na Primorskem, so za Mlinotest iz Ajdovščine, na področjih izven Primorske, v Sloveniji vrata skoraj zaprta.

»Kaj pa ostali jugoslovanski trg. Se tam kaj boljše znajdete?«

»Se najbolj zadovoljni smo z Istro, tam še kar gredo v promet naši izdelki. Morda tudi zavoljo tega, ker imamo svoj obrat v Umagu. Na ostali jugoslovanski trg pa se šele prebijamo in če ne bomo uspeli na domačem, slovenskem upam, da bomo v Jugoslaviji le našli svoj prostor na soncu. Pa nikar ne mislite, da moledujem, ko vam tako pripovedujem. V takšnem položaju smo in to je za nas dejstvo, s katerim se moramo

pošteno spoprijeti.«

Pogovora še nisva končala. Šef prodaje iz Mlinotesta mi je še naprej pripovedoval:

»Zapiranje trga nas ni vrglo s tira. Kljub vsemu mislimo na naš nadaljnji razvoj. Predvsem moramo čimprej odpraviti naša ozka grla, ki pa jih nimamo malo...«

»In katera so ta ozka grla?«

»Skladišča so trenutno najaktualnejša, še posebej pa modernizacija naših številnih pekarn. To pomeni, da si bomo v najkrajšem času zgradili nova skladišča in prenovili nekatere pekarnice. Potem si bomo zgradili tudi sodoben silos za žitarice, ki nam bo omogočil, da bomo žitarice kupovali takrat, kadar bodo najcenejše...«

Ko sva se pogovarjala o pekarnah, mi je tovariš Pelicon povedal, da so že uredili avtomatizirano pekarno v Postojni, potem v Tolminu in Idriji.

»Najbolj nujno pa bi bilo, da bi zgradili novo pekarno v Kopru, ki bi zadovoljevala potrebe za vse tri obalne občine, to je Koper, Izolo in Piran.« je še dodal. »Toda ta pekarna bi nas veljala najmanj šeststo do sedemsto milijonov starih dinarjev. Upam, da jo bomo uspeli zgraditi, ker so zanjo zainteresirane tudi vse tri občine ob našem morju.«

M. Z.

PORTRETI IN SREČANJA

Na cesti me je ondan dekle povleklo za rokav: »Ali me ne poznaš več. Pa sem jo moral res začudeno pogledati, kajti ne zgođi se mi vsak dan, da bi me na cesti zaustavljala dekleta in me spraševala, če jih več ne poznam. Potem pa, ko se je zasmejala, sem jo takoj spoznal:»

»Angelca je, skupaj sva bila leta 1963 na zvezni mladinski delovni akciji v Srbiji!« Povabil sem jo na kavo, vmes pa sem jo že zasliševal: »Kaj pa počneš vendar ti v Ljubljani?«

»Eno leto sem že v službi v Jugobanki. V knjigovodstvu delam.«

Kaj nisi prej delala v industriji krzna v Smartnem? »Sem.«

In zakaj si potem šla drugam? »Nič ne rečem, delo v Smartnem mi je bilo še kar všeč, le zaslužila sem bolj slabo. Potem sem bila nekaj časa še v službi na občinskem komiteju Zveze mladine v Liti, nato pa sem prišla sem v Ljubljano.«

Po poklicu si ti vendar usnjarski tehnik?

»Da, samo v tej veji industrije je kos kruha tenak, zaslužiti pa ga je težko. Tudi v Jugobanki niso plače visoke, še vedno pa zaslužim več, kot če bi delala v tovarni.«

Sicer pa nameravam študirati. Na Visoki šoli za politične vede. Že letos sem se pripravljala na sprejemni izpit, potem pa sva se z možem odločila, da bova prihodnje leto skupaj študirala.«

Kaj, tudi Angelca je že poročena? Seveda, vedno ne bo nosila kratkih hlač in zelene brigadirke bluze, saj je tudi ti potem nisi nikoli več oblekel, me je prešinilo.

»Prejšnji teden sem se poročila. Stanovanje z možem nimava, vsak stanuje na svojem koncu Ljubljane, oboja pa kombinirava, kako bi prišla do svojega stanovanja. V banki bom drugo leto morda dobila stanovanje, ni pa še nič določena.«

Kako pa se piše, če te smem vprašati?

»Kozlevčar. Angelca Kozlevčar. Te dni se mi je že nekajkrat hotelo zarezati, potem pa vidim prstan na roki in pravilno povem!«

Aktivist je bila Angelca v brigadi. Umazani in izmučeni smo se vračali z dela, ona pa na nas je prepričevala, da smo delati tudi popoldne. Za kubičke in odstotke smo se borili takrat!

»Tudi v Jugobanki se ukvarjam z mladinskim aktivizmom. Sem predsednica aktivnosti, ki šteje 40 članov. Sicer pa ta res začudeno pogledati, koliko dela imam s tem. Vsi mi obljubljajo prispevke, ko bi jih bilo pa treba oddati, nihče nima ničesar pripravljenega.«

Seveda vem s kakšnimi težavami se srečujejo vsi uredniki. Casopisi in interna glasila pa vseeno redno izhajajo. Bolje tudi nikoli ne bo!

Se nekaj me je zanimalo! 31. oktober je svetovni dan varčevanja. Kako so se nanj pripravili v Jugobanki?

»Veliko akcijskih parol smo izdelali in oglase bomo dali v časopise. Vsi naj varčujejo! Pri nas letos ne bomo imeli proslave, slavili bomo v delovnem vložju. Vsak uslužbenec naj vložijo svoje prihranke v našo banko!«

Pa jih boš ti vložila, Angelca?

»Jaz?« je Angelca Kozlevčarjeva zardela. »Ne, ne bom. Jaz nimam nobenih prihrankov. Ves denar sproti porabim. In če bomo sedaj dobili kaj več, bom denar porabila za nakup plašča. Potem bova pa z možem začela hraniti, za stanovanje in avto. Sedaj imava oboja skupaj samo kolo: Rogovega ponnyja.«

In v brigado, bi še šla?

»Seveda bi še šla! Skupaj z možem. Bi že nekako našla čas. Avto pa lahko tudi še malo počakala. Vedno sem hodila na izlete z avtobusom, pa na dopust tudi, bova pa še z možem nekaj časa hodila tako.«

MATJAZ VIZJAK

V ZASAVJU OBLJUBLJAJO ŠE BOLJ POSPEŠEN RAZVOJ OTROŠKEGA VARSTVA

Živahne razprave o novem zakonu

Čeprav ne bi mogli reči, da v zasavskih revirjih zadnjih nekaj let niso ničesar storili za hitrejši razvoj otroškega varstva, kaže vseeno pritegniti zaposlenim ženskam, da razvoj na tem področju ni šel vstric z rastjo družbenega standarda • Največ upravičenih pripomb imajo vsekakor ženske v Zagorju, kjer so problem otroških ustanov vleče, kot jara kača • Zato ne preseneča, da so že prve razprave o predlogu novega zakona o financiranju in sploh urejanja tega pomembnega področja naletele na živahne polemike

Morda so bile sedanje razprave dejansko nekoliko preveč usmerjene samo v tiste člene osnutka zakona, ki govore o tem ali republiška skupnost, občinska skupnost pa republiški ali občinski sklad in podobno. V Zagorju npr. so prejšnji teden tehtali smotrnost prvega in drugega predloga. Prav tako v Hrastniku, kjer je razpravo o tem organizirala sekcija za socialno-zdravstvena vprašanja pri izvršnem odboru občinske konference Socialistične zveze. Žal, tako kot na zagorskem tudi na hrastniškem posvetovanju ni bilo prisotnih dovolj proizvajalcev in proizvajalk iz delovnih organizacij. Zato je povsem umesten sklep, da bodo zdaj prenesli razprave v delovne kolektive, predvsem v tista podjetja, kjer je zaposlenih največ žensk. To pa dokazuje, da se občinske skupnosti v Zasavju zavedajo, da dobivamo konec koncev zakon, ki bo velikega pomena za načrtnost v razvoju vseh oblik otroškega varstva.

V dosedanjih razpravah namreč niso govorili zgolj o klasičnem otroškem varstvu, namreč o varstvu predšolskih otrok, marveč o nujnosti hitrejšega in pospešenjega ustanavljanja varstvenih ustanov za šolske otroke. Takšna usmeritev seveda ni bila slučajna. Ljudje so imeli pred seboj rezultate štirih varstvenih ustanov, ki trenutno delujejo v revirjih. Vse od

kraja so doslej popolnoma upravičile svoj obstoj. Še več: starši sodijo, da bi postopno večanje teh ustanov močno izboljšalo učne uspehe, predvsem seveda v višjih razredih.

V Zagorju so ugotovili, da bi imeli vsako leto na voljo približno 13 milijonov S-din za razvoj otroškega varstva, če bi ustanovili občinski sklad. Prav tako v Hrastniku, nekoliko več v Trbovljah. Vendar so z enako pozornostjo obravnavali tudi predlog o republiškem skladu, saj ni dvoma, da bi z združenimi močmi načrtno urejali to pomembno družbeno dejavnost. V Hrastniku so v zadnjih dveh letih prispevali za dograditev in ureditev dveh novih otroško-varstvenih ustanov nad 10 milijonov S-din. Zmogljivost obeh ustanov na Dolu in na rudniku znaša okoli 150 otrok. Treba je poudariti, da bi v Hrastniku še danes ne imeli dveh novih ustanov, če ne bi sodelovale in vsestransko podprle te akcije delovne organizacije. Ženske, zaposlene v hrastniških podjetjih, so eno-dušno predlagale samoupravnim organom, da v nobenem primeru ne kaže skopariti s pomočjo za te namene. Z ustanovitvijo dveh novih varstvenih ustanov je zdaj v organiziranem varstvu v občini Hrastnik približno 24 odstotkov vseh predšolskih otrok.

V Hrastniku pa tudi v Zagorju pa matere-samohranilke upravičeno menijo, da je še vedno močno zapostavljeno varstvo dojenčkov. Kam s temi otroki? Zasavje ne premore niti ene same tovrstne ustanove, čeprav bi bile hudo potrebne, v vsaki od revirskih občin. V srednjeročnem planu razvo-

ja otroškega varstva v Hrastniku je sicer govora o tem problemu, nakazana je možnost ustanovitve take varstvene ustanove, vendar bolj na koncu tega dokumenta. Nobenega dvoma ni, da bo treba posvetiti tudi temu problemu večjo pozornost in, kot pravijo matere-samohranilke, enako družbeno skrb kot drugim oblikam predšolskega varstva najmlajših. Na vseh dosedanjih posvetovanjih v revirjih je bilo slišati obljube o predšolskem varstvu otrok. Prepričanje, da bo moč v okviru novega zakona dejansko hitreje ustanavljati sodobne varstvene ustanove, pa v nobenem primeru ne bi smelo zamegliti potrebe, da bo nadaljnje sodelovanje vseh tudi v bodoče še nujno potrebno.

-m-

FRUCTAL
DOMAČI BRANDY

**ZA MOČ
ZA DOBRO
RAZPOLOŽENJE
FRUCTAL
DOMAČI BRANDY**

**LIBELA
CELJE**

**Osebna tehtnica
NEVA**

Mere v mm

**IGO
LJUBLJANA**

Uprava: Trnovski pristan 8, tel. 20-879, 21-747
Obrat: Gradaška 22, telefon 20-103

- Projektiramo, izdelujemo in montiramo opremo za vse vrste kuhinj, samopostrežnih restavracij in gostinskih obratov
- Primerne cene! — izdelava solidna!

ALMIRA

Kadar se odločite za nakup pletenin, zahtevajte samo izdelke z zaščitnim znakom »Almira«, alpska modna industrija Radovljica.

Izdelujemo kvalitetne moške, ženske in otroške pletenine po najnovejši modi.

NOVI in edini

IZDELEK TE VRSTE PRI NAS
IMENITNA SLAŠČICA

ŽE PRVIČ KO GA BOSTE POKUSILI
VAS BO NAVDUŠIL...

ROYAL DESERT lahko pripravite kot puding ali kremo

ROYAL DESERT 6 izbranih okusov

ROYAL DESERT pomeni korak naprej!

DOVRŠENO KAKOVOST VAM ZAGOTAVLJA

Holinska
LJUBLJANA

POGOVOR S TOVARIŠEM KAZIMIROM VODENIKOM, PREDSEDNIKOM SINDIKALNE PODRUŽNICE
V TEKSTILNI TOVARNI IN KONFEKCIJI »METKA« V CELJU

SAMOUPRAVLJANJE IN SAMOUPRAVLJAVCI

Pogovarjala sva se kot stara znanca, ki že dolgo delava za isto stvar, in nikoli nisem pomislil, kako bi kaj vprašal. Dobesedno sem prepisal vse tisto, kar mi je povedal in kar zanima tudi vas, samoupravljavce, ki ste se znašli v enakih ali podobnih razmerah. Takole sva se pogovarjala:

»Reklj so mi, da vam reforma ni prizanesla.«

»Ne vem, če bi lahko dejal, da je temu, kar smo preživljali in še doživljamo, kriva reforma.«

»Kdo pa?«

»Veliko smo uvažali, uvozniki so propagirali tuje izdelke, samostojno bo oblikovali marže in seveda tudi ceno; konkurenca pa je bila tako velika, da nismo vedeli, kaj naj storimo.«

»Tako je, pravite, bilo.«

»Do konca avgusta. Takrat so uvoz zakonsko uredili in zdaj je boljše. Več proizvajamo in več prodamo.«

»Problem je torej rešen?«

»Ni povsem. Delitev deviznih sredstev še ni urejena. Najprej so nam priznali 0,89% za en izvozni dolar, po naši pritožbi so ta odnos spremenili v 1:1, čeprav smo lani, glede na zaposlenega, ustvarili največji devizni dohodek na Slovenskem. Mi namreč s sredstvi, ki jih pridobimo z izvozom, kupujemo surovine. Če je res, da družba stimulira izvoz, potem naj ga stimulira tako, da bi sleherni, ki izvažajo, vedel, koliko sredstev lahko od te prodaje pričakuje. Sem za realna merila in brez privilegijev. Vem, da mnoge predilnice dobijo veliko deviznega denarja, ne da bi se trudile zanj. Vem, da je na primer Strumica dobila dva milijona dolarjev iz skupnega sklada in ničesar ni vložila vanj. Mi pa moramo z deviznimi sredstvi plačevati prejo.«

»Ali tovariši, ki se poklicno ukvarjajo s temi zadevami, vedo za vaša stališča?«

»Seveda vedo. Upamo, da bodo uredili te probleme tako, da bi ob novem letu imeli jasen račun in da naše poslovanje ne bi težile administrativne omejitve, ki navadno zrastejo na željniku tega ali onega zveznega organa.«

»To so, bi dejal, zunanji činitelji. Kaj pa notranji?«

»Začnejo se pri izrabljenih strojih. Nekateri stroji so stari že šestdeset let. 82% vseh osnovnih sredstev imamo amortiziranih in odpisanih. Proizvodni stroški so zavoljo tega visoki in vse bolj nujna je rekonstrukcija. Čisti dohodek delimo v razmerju 91:9 v korist osebnih dohodkov. Pa so osebni dohodki zelo majhni. Septembra smo si izplačali povprečno kakih 64.000 dinarjev, še prejšnje mesece pa zaradi stagnacije prodaje komaj 58.000 dinarjev. V skladih nimamo veliko denarja. Rabimo pa zelo veliko sredstev, da bi modernizirali proizvodnjo.«

»Ni vam lahko.«

»Poiskali in dobili smo novega direktorja. Delamo nov perspektivni načrt na osnovi kategega bomo, upam, dobili kredite.«

»Najprej sem vas vprašal kaj dela sindikat, vi pa mi govorite, kako gospodarite.«

»Kaj pa naj pripovedujem drugega. Sindikat in gospodarjenje sta zraščena dvojčka, ki imata isto hrbtenico.«

»Hotel sem samo vedeti, kako v takšnih razmerah, kot so vaše, deluje sindikalna podružnica.«

»Imamo predsedstvo, v katerem so zastopniki delovnih enot, in sedemčlanski izvršni odbor.«

»Najbrž me ne razumete. Gre za učinek, ne glede na to, kakšni so vaši organizacijski prijemci. Recimo, vas je kakih 700, zanima me, kakšen je vaš odnos do delitve čistega dohodka.«

»Oblikujemo ga in delimo centralno v podjetju.«

»Kaj pa delajo delavski sveti v obratih?«

»Svetujejo centralnemu delavskemu svetu, kaj je treba pri

njih še storiti.«

»In kje je potlej vaš človek lahko samoupravljavec?«

»So sestanki, tudi obratni, lahko vse povedo, kar jih teži.«

»Kaj naj govori, če pa mu centralna uprava vzame ves denar, ki ga ustvari? Brez sredstev ni samoupravljanja!«

»Imajo svoje predstavnike v centralnem delavskem svetu in tam lahko povedo.«

»Skušajva skupaj ugotoviti, zakaj se sploh gremo delavsko samoupravljati. Za mene je samoupravljanje učinkovito le tedaj, če lahko odločam o denarju, ki sem ga ustvaril.«

»Imate prav, ampak...«

»Kaj lahko pri vas stori delavec? Predlaga obratovodju izboljšave. O poslovanju ve presneto malo.«

»Veste, precej let sem se ukvarjal z analitiko in vem, da je res, kar vam zdaj povem: od tega, kako dela vodstvo tovarne, je odvisno vse. Delavec je lahko priden, ni pa dovolj razgledan,

da bi konkretno odločal o poslovnih zadevah.«

»Nisva se razumela. Gre za to, kje naj na primer delavec odloča, kako naj bodo urejene servisne službe, ki jih ima v upravi. Zdaj je delavec plačan po svojem učinku. Tovariši iz uprave in organizatorji proizvodnje pa dobivajo stalno plačo, ki je izredno malo odvisna od tega, kakšen je delovni učinek tovarne.«

»In kaj potem?«

»Vse kaže, da se ne razumeva. Glejte, nekateri dobro delajo in presegajo norme in ustvarjajo sklad, ki ga vsak mesec razdelite. Vsak dobi svoj delež, odstotek je za vse enak, in dobi ga tudi tisti, ki svoje norme ni dosegel.«

se te večine šele tedaj, ko so me vrgli v vodo.«

»Vi torej pravite, da moramo slehernega našega člana postaviti v takšen položaj, v katerem bo moral sam odločati. Sem za to. Toda praksa nas uči, da samoupravljavci doslej niso samoiniciativno kdovekaj koristnega storili.«

»Kje pa je potlej sindikat in kje so organi delavskega samoupravljanja in partija in še drugi družbeno politični činitelji; dajmo vendar že enkrat uveljaviti tisto staro resnico, da smo se delavci vključili v sindikat samo zato, ker smo ugotovili, da le kot organiziran odred lahko nekaj koristnega storimo.«

»Tega nam manjka. Zdaj ko imamo novega direktorja in ko

Ustavite se v Opčinah pred Krstom!

Ni potrebno, da se trudite dalje. Zapomnite si le našo firmo

CALZOLERIA R. ZERIAL

OPICINA — TRIESTE, Via Nazionale 32 — Tel. 221-062

Imamo stalne zaloge najnovejših modelov. Bogata izbira — najnižje cene.

Postrežemo v slovenščini.

»Vemo, da tako, kot zdaj delamo, ni prav. Radj pa bi vso stvar postavili na nove, bolj zdrave temelje.«

»Pri tem razmišljanju ste prav gotovo prišli do zaključka, da morajo proizvajalci res postati samoupravljavci. Za zdaj pa se mi zdi, da ste podobni mojemu očetu — položil me je na stol in me je sred kuhinje učil, kako naj plavam; naučil pa sem

na novo gradimo vse svoje tako imenovano notranje življenje, bo laže. Šele zdaj bomo lahko storili vse, da bi se proizvajalec zavedal tega, kar ima — ne samo sistemskih koristi, pač pa tudi dolžnosti. Seveda, kot ste že rekli, plavanje ni od boga dana vrlina; če pa jo bomo prav organizirali, bomo vsi dobro plavali.«

JANEZ VOLJC

S kladivom...

BARAKE...

On je pil pivo, jaz kavo. Obljubil sem mu, da se bova enkrat dobila, se pogovorila... Če bi vedel, da je temu tako, bi se že zdavnaj oglašil, oglašil v Hrastniku, pravzaprav v tistem delu kraja, kjer domujejo barakarji.

Kot da bi uganil moje misli, je Ivan, še mlad delavec, začel razpredati svojo povest: — Barakarji nam pravijo! Barakarji! V mladih letih, tedaj, ko sem trgal hlače v šoli, me to ni nič kaj prizadelo. Le, kadar sem hitel mimo kakšnega gradbišča v Hrastniku, sem samemu sebi dopovedoval: »Le čakajte, ko odrastem, si bom sezidal novo, svetlo, zidano hišo.«

Splaknila sva si grlo. — Starši so, je nadaljeval Ivan, zmeraj zatrjevali, da bomo dobili novo stanovanje. Jaz pa misli o tem, da se bomo lotili zidave svojega stanovanja, nisem opustil. Pa je naneslo, da je šel oče prej v pokoj, sam pa z borno plačo še pomisliti ne upam več na svoje stanovanje. Ostale so lepe sanje in surova resničnost. Barakarji smo in to bomo ostali menda še desetletje.

x x x

Vsakršna tolažba, tolažilna beseda bi izzvenela v prazno. Resničnost je prehuda in dejstvom je treba pogledati v oči. V tistih lesenih barakah v Hrastniku še zmeraj domuje menda kar trideset družin. Večina se je navadila na lesene stene, na leseno okolje, kot temu pravijo, zato ne preseneča, da nekateri sploh več ne mislijo na nova bivališča. Le to, da imajo soljudje o njih svoje sodbe, da čisto zares mislijo, da so barake leglo zla, pa ne vem še kaj drugega, jih tu in tam še prizadene. Prizadene zato, ker so ljudje in človeško občutijo, pa še zavoljo tega, ker nekateri tu in tam utaplajo svoje turobne misli v kozarcu preveč. Saj ne da bi bili alkoholičniki, kot jim to kdaj ta ali oni očita. Toda svini, enoličnosti življenja je vsaj tu in tam treba uiti.

Se res je, da bi se nekateri kar težko privadili v novem, denimo, drugačnem okolju. Tistih nekaj stotakov, ki jih odrinejo za stanarino, jih pač vsak mesec spominjo na to, da bi v drugačnem okolju stotaki porasli v tisočake. Nekateri bi jih skorajda ne zmogli. Zato, kadar koli vidijo nekoliko dlje od svojega naselja nove bloke, pogledajo stran.

x x x

Pišemo leto 1967. Ivan pravi: — Naše barake so menda zadnji spomin na okupatorja, če odštejem tradicije narodno-osvobodilne borbe.

Sicer pa, kot mi je povedal Ivan, je nekaj takih barak še drugod v Zasavju. — Nekoč, je nadaljeval sobesednik, smo se pri nas doma zbrali sosedje in ugotovili, da prebiva v podobnih razmerah kakih sto družin v Zasavju. Nekdo je predlagal, da bi ustanovili svoje društvo in mu dali ime, ki se nas je prijelo: DRUSTVO LESENIH BARAKARJET.

x x x

Barake v Hrastniku so in bodo še lep čas kljubovale času. Toda nekdo bo moral misliti na to, da gre za okoli sto ljudi, občanov, ki jim bo treba pomagati iz zadrege. Nihče ne računa na komfort, vsak pa na tihem upa na 40 kvadratnih metrov nekoliko bolj sodobne stanovanjske površine, take, ki niti ne bi bila tako draga... V Hrastniku razpolagajo letno z okrog 400 milijoni S-din sredstev za izgradnjo stanovanj. Kaj če bi vsako leto od tega denarja odrinili vsaj 50 milijonov za stanovanja barakarjev? V pičlih treh, štirih letih bi zbrali s tal sramoto in čez čas niti ne bi vedeli, da so včasih v barakah stanovali ljudje. To so Hrastničani dolžni storiti, saj gre več ali manj za njihove soobčane.

Vsega tega si pač Ivanu nisem upal povedati, ker bi po vsej verjetnosti mislil, da ga nameravam tolažiti. Za tolažbo pa Ivanu in drugim njegovim sostanovalcem ni. Preveč je bilo že besed. Prav bi bilo, če bi sledila dejanja.

-m-

... po prstih.

povečuje obresti za devizne račune občanov:

- za vloge na vpogled od 4 na 6% (4% v devizah in 2% v dinarjih),
- za vezane vloge preko 13 mesecev od 6 na 7% (6% v devizah in 1% v dinarjih),
- za vezane vloge preko 24 mesecev na 7,5% (6% v devizah in 1,5% v dinarjih).

Vsa vplačila in izplačila z deviznega računa izvršuje banka brezplačno.

OBRESTI ZA HRANILNE VLOGE:

- vloge na vpogled - 6,25%
- vezane vloge preko 13 mesecev - 7%
- vezane vloge preko 24 mesecev - 7,5%

Vsak vlagatelj v naši banki, ki ima hranilno vlogo v višini 1.000 N, din ali več, je zavarovan za primer nezgode

Vabimo vas, da nas obiščete v naši banki v Ljubljani, Titova 32, kjer vam bomo posredovali podrobnejše informacije.

Od 2. 11. 1967 bo banka poslovala za stranke vsak dan razen sobote: od 7.30 do 12. ure in od 14. ure do 18.30;

ob sobotah: od 7.30 do 12. ure

JUGOBANKA
Podružnica Ljubljana
Titova 32

NOVI MODELI SLOVENIJALES

IZ IZKUŠENJ ZAVODA ZA IZOBRAŽEVANJE KADROV IN PRODUKTIVNOST DELA NOVO MESTO

VEČ ZNANJA, VIŠJA PRODUKTIVNOST

Zavod za izobraževanje kadrov in produktivnost dela Novo mesto se je v zadnjih letih že močno uveljavil tako pri izobraževanju odraslih kot v gospodarskem življenju Dolenjske nasploh. To trditev potrjuje tudi podatek, da se je število opravljenih učnih ur v oddelku za izobraževanje samo v zadnjih nekaj letih povečalo kar za štirikrat.

VEDNO VEČ ZANIMANJA ZA IZOBRAŽEVANJE

Iz razgovora z vodjem oddelka za izobraževanje prof. Rudijem Piletičem smo izvedeli, da je zavod tudi letos močno razvil svojo izobraževalno dejavnost. Tako so organizirali pomoč pri študiju za 130 izrednih študentov višjih šol, organizirali so pouk v sedmih dislociranih oddelkih srednjih šol, ki jih obiskuje 107 slušateljev, organizirali so tudi 2 oddelka osemletke za odrasle, ki ju obiskuje 46 delavcev.

Za Dolenjsko je ta pomoč Zavoda za izobraževanje kadrov in produktivnost dela zelo pomembna. Izobrazbena struktura delavcev je namreč na tem področju razmeroma slaba, mimo tega pa se lahko mnogi mladi delavci izobražujejo le ob delu, saj bi bilo zanje redno šolanje v oddaljenih središčih vse predrago. Drug osnovni motiv, da se izobraževalna dejavnost novomeškega zavoda za izobraževanje kadrov in produktivnost dela čedalje bolj razvija, pa je nedvomno v tem, da so gospodarske organizacije same spoznale, da lahko dosegajo višjo produktivnost dela le z boljšim znanjem zaposlenih. Zato bo novomeški zavod tudi letos organiziral številne seminarje za pridobitev kvalifikacije v gospodarskih organizacijah, organiziral bo seminarje o varstvu pri delu ter več krašjih seminarjev o aktualnih gospodarskih in družbenih problemih, namenjenih predvsem vodilnim delavcem v gospodarstvu in v družbenih službah. Bistveno narašča tudi zanimanje delavcev za učenje tujih jezikov. Prav zdaj delujejo pri zavodu 4 tečajni nemškega jezika, trije angleškega in en tečaj italijanskega jezika, ki jih skupno obiskuje 124 slušateljev. Temu pregledu izobraževalne dejavnosti pa bi bilo treba seveda dodati še nekatera predavanja in cikle predavanj s poljudnoznanstveno tematiko, namenjene širšemu krogu občanov, ter obsežen program družbeno političnega izobraževanja.

POMOČ GOSPODARSKIM ORGANIZACIJAM

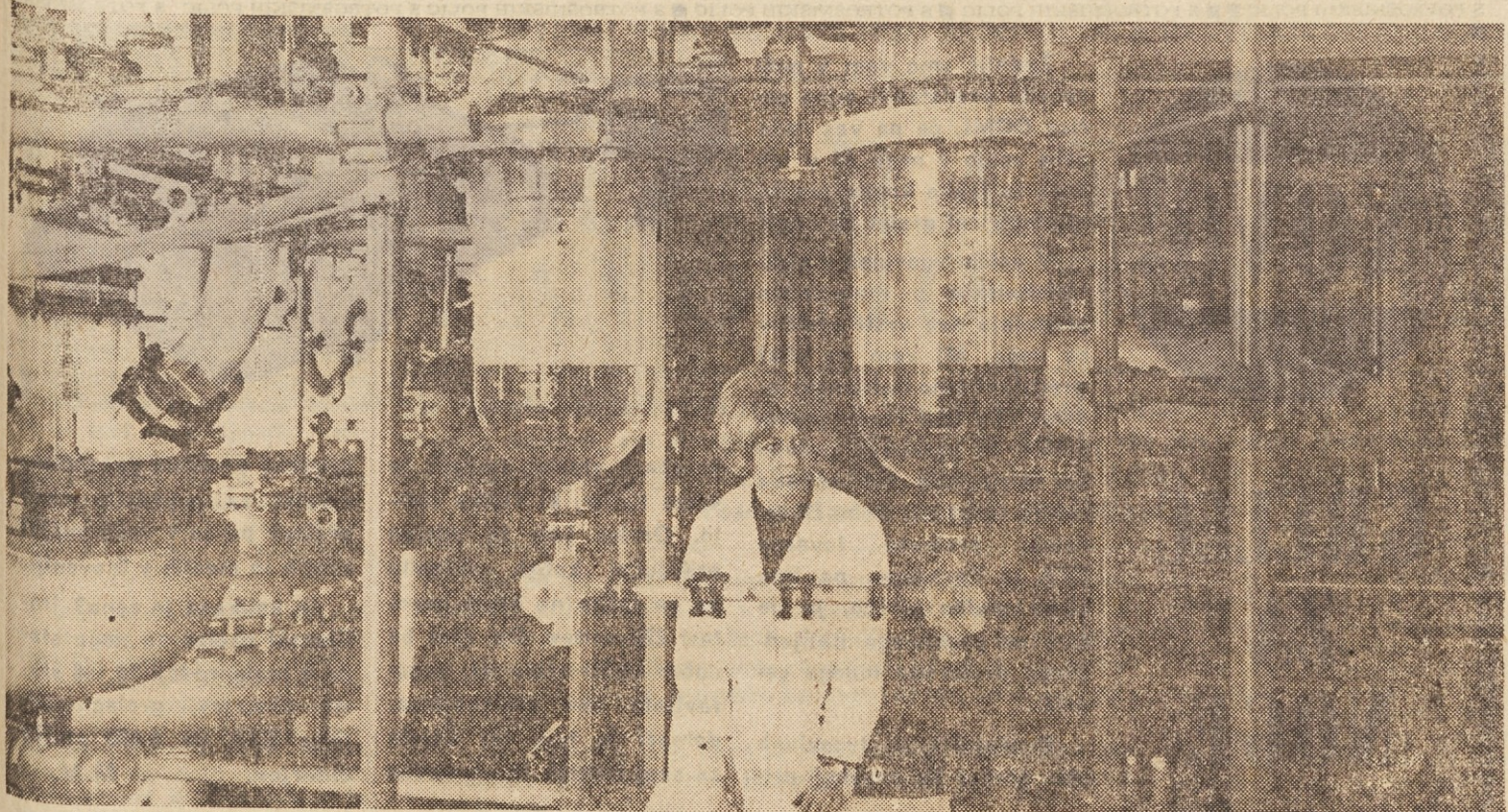
V okviru zavoda deluje tudi oddelk za organizacijo in produktivnost dela. Njegova glavna naloga je pomoč delovnim organizacijam pri uvajanju sodobne organizacije in metod dela, analiziranju poslovnih

odnosov in poslovnih procesov. Vodja tega oddelka dipl. oec. Janez Zafred je omenil med pomembnejšimi raziskavami, ki jih je ta oddelk v zadnjem času opravil, predvsem raziskavo o kadrovski strukturi dolenjskega gospodarstva. Raziskava, leto je omogočil Zavod za zaposlovanje Novo mesto, je zajela zaposlene v gospodarstvu šestih občin: Novo mesto, Krško, Metlika, Črnomelj, Trebnje in Ribnica. Zbrane podatke, ugotovitve in predloge raziskovalcev bodo lahko koristno uporabile delovne organizacije in vsi drugi činitelji na področju izobraževanja v nadaljnjem programiranju kadrovske politike in izobraževanja zaposlenih. Vendar tov. Zafred sodi, da bi bilo potrebno podobno raziskavo opraviti tudi na področju negospodarskih dejavnosti, saj bi le tako dobili podoben pregled nad premiki v strukturi zaposlenih.

Zaostreni pogoji gospodarjenja so bistveno vplivali tudi na obseg uslug s področja organizacije dela, analize poslovnih odnosov, metod poslovanja. S tega obširnega delovnega področja naj omenimo predvsem dve opravljene nalogi: to je analiza poslovnih sredstev in izdelava metodologije planiranja obratnih sredstev za posamezne delovne organizacije. Na tem oddelku zavoda pa pripravljajo tudi študijo o sodobnejših oblikah dela v administrativnem poslovanju v delovnih organizacijah. Gre za elaborat o možnostih in pogojih uvajanja mehanografije in večje delovne organizacije. Čedalje hitrejši razvoj proizvodnje in tehnoloških postopkov namreč terja tudi vse razvitejšo dejavnost drugih služb v delovnih organizacijah, predvsem pa čedalje bolj aktualizira problem zamejanja in obdelave odpadkov.

Oddelk za organizacijo in produktivnost dela pa se je lotil tudi izdelave konkretnih programov za razvoj posameznih panog gospodarstva na širšem območju Dolenjske. Sodelavci zavoda pripravljajo v sodelovanju z dolenjsko turistično zvezo študijo o regionalnem programu razvoja turizma. Študija naj bi zajela dolenjsko turistično področje kot celoto, hkrati pa tudi posamezne občine, ki se vanj vključujejo. Podobno študijo pa bodo na zavodu izdelali tudi za razvoj storitvene obrti v občinah Črnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje.

R. S.

V novem obratu antibiotikov novomeške tovarne zdravil »Krka«, ki so ga začeli graditi pred dvema letoma, so minulo soboto stekli stroji. Proizvodnja antibiotikov bo poslej povsem avtomatizirana, saj bo v novem obratu zaposlenih le 65 delavcev, v glavnem visoko strokovnih kadrov. Novi obrat je za kolektiv novomeške »Krke« izrednega pomena, saj je z njim postavljen prvi trdnější temelj za nadaljnji razvoj podjetja, hkrati pa se z njim kolektiv že uvršča med vodilna farmacevtska podjetja v državi

KRKA BREZ MRTVIH ROKAVOV

TUDI DRUGA LUČKA JE ZAGORELA ZELENO

Od majhnega farmacevtskega laboratorija do moderne tovarne je vodila dolga pot ● Veliko povpraševanje je narekovalo povečano proizvodnjo ● Delavci zahtevajo: z gradnjo moramo nadaljevati!

Devet lučk je že svežilo zeleno, le druga je gorela rdeče. Ko je direktor novomeške Krke pritisnil na gumb, je še ta zasvetila zeleno. Posvetile so se bliskavice fotoaparata in stroji so hrumeče stekli.

Minula sobota je bila slovesen dan za vse Novo mesto. Slavnostno je bilo tudi vabilo, ki so mi ga poslali iz Krke, s sliko novega obrata antibiotikov v Ločni na naslovni strani! Veliko lepih besed sem slišal na slavnostni seji delavskega sveta, pa tudi samokritike!

Lep je novi objekt antibiotikov! Stiri leta so delavci v Krki varčevali zanj, stiskanju pasu pa vseeno še ni videti konca. Tri milijarde starih dinarjev ni malo denarja! Ko sem poslušal besede predsednika delavskega sveta, se mi je vsiljevalo vprašanje: ali so res bili prav vsi delavci za to, da zgrade nov obrat? Če sem jih gledal, kako so sedeli okoli mene in poslušali besedam svojega predsednika delavskega sveta, bi rekel, da so bili.

Pa sem jih potem, ko so dežetnikom že razdelili diplome in ure, nekatere le vprašal: ali niste nikoli pomislili, da bi denar, ki ste ga dali za gradnjo novega obrata, razdelili? Mnogo več bi zaslužili!

»Seveda bi! Včasih smo delavke v našem obratu godrnjale: kaj nam je treba zidati, dobiček si raje razdelimo! Danes pa, ko sem videla novi obrat, mi ni žal nobenega dinarja, ki sem ga h gradnji prispevala. Deset let sem že v Krki, ko sem začela, smo kozarčke za zdravila še na roko pomivali, sušile pa smo jih kar na zraku! Zeblo nas je in delo je šlo počasi od rok. Pa danes? Naše delo opravljajo stroji. Me pa sedaj likamo halje delavcev. Lepo je moje delo in rada ga opravljam. Še posebej sedaj, ko vidim, kam gre denar, ki si ga ne razdelimo za osebne dohodke!«

Tako je dejala Jožefa Pausič, njena sosedja Ana Petrina, ki je prav tako likarica v Krki, pa je pristavila:

»Ko sem danes prišla na ogled našega novega obrata, sem najprej mislila, da so nas pripeljali na izlet! Zraven tovarne je bazen z ogrevano vodo, institut na hričeku pa tudi izgleda kot nekakšen hotel. Vseč mi je novi obrat. Prav pa se mi tudi zdi, da dajemo delo novim delavcem. Naj mladina dela doma, mi, ki smo že zaposleni, pa skušajmo ustvariti zanje boljše pogoje, kot smo jih nekoč imeli!«

Lučka Ban je priučena laborantka in dela v Krki že 11 let. Rekla je: »Prav je, da gradimo. Tako bo tovarna doma in v svetu pomenila še več, kot že danes pomeni. Pred 11 leti smo začeli kot majhen farmacevtski laboratorij, danes pa smo velika in moderna tovarna. Še nekaj let in vsi se bomo preselili sem v Ločno. Pokazali bomo, kdo smo in kaj zmoremo!«

Joži Jeriček pa je dejala:

MATJAŽ VIZJAK

USTANOVljena LETA 1815
KERAMIČNA INDUSTRIJA LIBOŽE — CELJE

- GOSPODINJSKA IN DEKORATIVNA KERAMIKA
- GRAFITNI LONCI
- OPEČNI IZDELKI

Ali veste...

... da so v ljubljanski Avtomontaži znižali zaloge v vrednosti 70 milijonov S-din, sicer pa jih tare precejšnja nelikvidnost — odjemalci jim dolgujejo približno 800 milijonov S-din, medtem ko so sami dolžni dobaviteljem blizu 200 milijonov S-din;

... da v kranjski občini izvažajo največ izdelkov tovarna čevljev Planika. Do konca avgusta je že za 24,7 odstotka preseglala letošnji načrt izvoza;

... da smo dosegli že leta 1965 v plačilni bilanci majhen, simboličen presežek v višini 50 milijonov dolarjev;

... da imamo danes že devizne rezerve, ki so še nezadostne, vendar pa nekajkrat presejajo primanjkljaj;

... da kupujejo in prodajo danes v tujini dinar približno po uradnem natečaju, v državi pa je nekdanjo splošno tekmo po devizah zamenjalo povpraševanje po domači valuti;

... da se je število zasebnih obrtnih delavnic od 1964. do 1966. leta povečalo za 12% (10.346 : 11.616), zaposlujejo pa 33% več delavcev (5.359 : 7.135). Kot postranski poklic pa je bila obrt ob koncu 1966. leta 4892 državljanom, dve leti poprej pa 1.468 državljanom;

... da se je amortizacija v celotnem jugoslovanskem gospodarstvu letos povečala za ca. 170 milijonov novih dinarjev, od tega v slovenskem gospodarstvu za ca. 160 milijonov novih dinarjev (v industriji in rudarstvu za 60 milijonov N-din)

... da je pred vojno bilo v Sloveniji 6300 gostišč, leta 1953 smo jih imeli le 3125, leta 1960 pa komaj 2736. Do letos se je v tem oziru situacija nekoliko popravila, tako da imamo po zadnjih podatkih 3002 gostišč;

... da bi po srednjeročnem načrtu razvoja Slovenije do leta 1970 morali vsako leto nameniti za turizem najmanj 10 milijard starih dinarjev;

KOMBINAT ZA PREDELAVO IN PROMET ŽITARIC

jajčne testenine

tortelini
POLNJENA TESTENINA

Predeluje vse vrste žitaric, proizvaja testenine, torteline, vafel proizvode, kruh, vse vrste peciva in močna krmila.

Kakor je želja vsake družbe, da njena potrošnja raste, tako je tudi njena skrb, da to rast spremlja in usmerja tam, kjer se kažejo nesorazmernosti, kjer posamezne oblike potrošnje preraščajo in ogrožajo temeljno potrošnje državljanov. Naš družbeni sistem je v tem pogledu še posebej občutljiv, saj v dvajsetih letih doživlja spremembe, ko se družbena potrošnja, celovitost delitve in zadovoljevanja nekaterih potreb človeka prenaša iz družbe v ožje enote, na družinski proračun. Čeprav je ta premik v skladu z našimi družbenimi cilji, vseeno ni brez nevarnosti, da občasno zapostavi, prezre, ukine nekatere prednosti, ki jih je doslej užival neki sloj prebivalstva. Prav zato je posebna naloga naše družbe, tudi sindikatov, da temeljito proučujejo, kaj posamični premiki in sprejeti regulativni pomenijo za različne družinske proračune.

Ena od posebnosti, ki jo opazijo zlasti tujci in pri nas nima še temeljite obrazložitve, je, da je življenjska raven proizvajalcev, ki jih v kapitalizmu uvrščajo v »srednji razred«, zelo porasla. Čudijo se, kako je to mogoče. Njihova preprosta obrazložitve temelji na naslednjem: dobro jeste, imate lepa, lepo opremljena stanovanja, premorete automobile, nekateri celo weekende. Imate dobro zdravstvo, več dajete za kulturo, srednje in visoko šolstvo je zastoj, nimate pa bogate industrijske tradicije, nerodni dohodek na prebivalca je nižji od našega. Od kod ta možnost? Odgovor, ki se najprej ponuja: »tako je pač pri nas«, ne more prenesti strožje kritike.

Najbrž bo resnica, ki jo je pa potrebno proučevati, dokazovati, drugje. To, kar pišem, je samo domneva, sklepanje na temelju nekaterih očitnih znakov.

Naša skromna povojna potrošnja je temeljila na socialni previranosti. Imamo malo, zato nikomur ne dajemo veliko. Vse, kar sodi v temelj življenjske ravni, mora biti ceneno, da ne bo nihče prizadet. Zato so bili stroški za osnovno prehrano, suknjo, stanovalne, električno, komunalne usluge zelo nizki. Nekateri dobrine so bile celo zastoj. Z razvojem spodbudne delitve, z

Potrošnja

večjimi razlikami in možnostmi višjega osebnega dohodka pa se je moral ta sistem rušiti. Kajti če smo začeli dajati več na osebno potrošnje, če se je občutneje večal osebni dohodek posameznika, je zmanjkovalo sredstev za družbeno potrošnje, ki jo je bilo potrebno prelagati na osebno, se pravi — posameznik je moral prispevati več za tiste usluge, ki so bile prej zastoj, ali zaradi subvencioniranja iz družbenih skladov izredno poceni. Le na temelju študije je bilo mogoče temeljiteje ugotoviti, kaj je raslo hitreje: možnost večje osebne potrošnje, ali prelaganje dajatev na posameznika, na družinski proračun. Površen vtis kaže na to, da je hitreje rasla osebna potrošnja, življenjska raven tistih, ki so imeli možnost za večji dohodek, kajti prenašanje dajatev je moralo biti počasnejše, saj je bilo treba upoštevati tiste protizvajalce z najnižjimi dohodki, ki naglih, prehudih bremen ne bi zmogli.

Kolikšne so bile te razlike, koliko smo vsi plačevali v družbeno potrošnje, užival pa jo je le del, koliko in na račun koga — tega ni mogoče ugotoviti na pamet. Najbrž pa so ta prelivanja bila in še bodo. Morebiti bi z razjasnitvijo tega vprašanja lahko tudi pojasnili, zakaj je nekemu sloju življenjska raven zelo porasla.

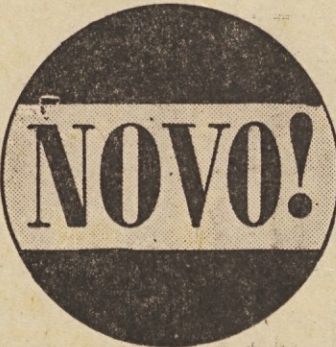
Deloma sklenjeni deloma v razpravi so sklepi, da bi se potrošnja, deleži posameznikov se spreminjali. Povečane stanarine naj bi urejale in pospeševale rast stanovanjske izgradnje in tako razbremenile družbene sklade. Kakor je ta ukrep, gledano celovito, primeren, je treba ob njem tudi razmisliti, kako pa s tistimi z najnižjimi osebnimi dohodki. Ali je pri nas kategorija »socialnih stanovanj« upravičena, kako jo razreševati? V razpravah so predlogi o diferenciranih zdravstvenih uslugah, po načelu pač, kdor želi boljše usluge, usluge, ki so nad standard, naj jih plača. Razprave tečejo o možnosti kupovanja let za pokojninsko zavarovanje. Srednje, visoko šolstvo, čeprav še vedno brezplačno, čedalje bolj bremeni družinski proračun. Stipendije iz občinskih, republiških skladov so manjše, sama podjetja, ki naj bi prevzela to novo funkcijo, se teh dajatev otepajo. Kako je potem s socialno enakostjo? Kakšne so možnosti delavskih, kmečkih otrok? Razlike mesto—vas?

Razumljivo je, da v takih razmerah različni premiki različno prizadevajo razne oblike potrošnje. Tako čutimo tudi pritiske. Proračunska potrošnja raste približno za petino, kljub temu pa še narašča. Vse to je podkrepljeno z izračuni o nujnih potrebah. Industrija se nadaljnjih dajatev otepa, toda kdo bo kril primanjkljaj pri pokojninskem, invalidskem in zdravstvenem zavarovanju? Ne gre za milijone, napovedi kažejo na milijarde. Šolstvo vse stopen kaže na to, da njihovi osebni dohodki v primeri z ostalimi nazadujejo. Navadili smo se, da smatramo povprečje 85.000 S-din v občini za zadovoljivo, čeprav hkrati vemo, da je povprečje zaposlenih v Sloveniji višje. Tudi preostale družbene službe bi želele več. Dvigne naj se tudi osebna potrošnja, da bo poživila industrijsko rast in tako pokupila nastale zaloge.

Problemov okrog potrošnje je precej. Najnujnejši neprestano silijo k razreševanju, pogosto so nujni kompromisi,časne rešitve, ki problem samo odložijo z dnevnega reda, žal ga pa ne razrešijo. Prav zato menim, da je temu izredno občutljivemu področju potrebna celovitejša analiza, ki bo ugotovila, kje smo, kaj zmoremo, česar v bodoče morebiti ne bomo najnujnejše potrebovali, kaj nas najhujše bremeni in kaj je potrebno storiti, da bomo tudi kot celotna družba racionalneje gospodarili. Ne v skladu z željami, najbrž na vseh področjih tudi ne v skladu z ugotovljenimi potrebami, ampak v skladu z možnostmi in potrebami.

VINKO TRINKAUS

S POTROSNISKIH POLIC ■ S POTROSNISKIH POLIC ■ S POTROSNISKIH POLIC ■ S POTROSNISKIH POLIC S POTROSNISKIH POLIC S POTROSNISKIH POLIC

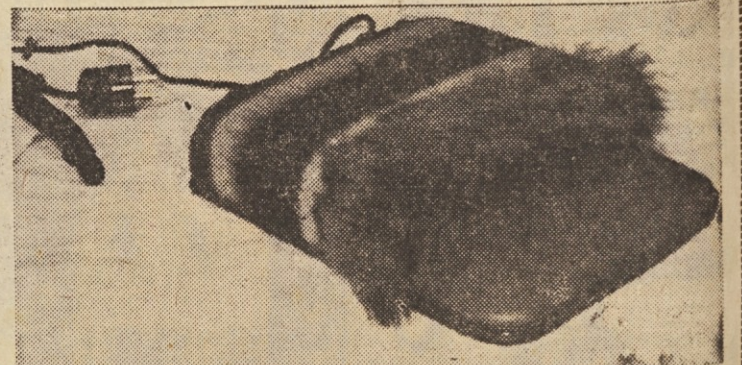

GRELEC ZA NOGE

Zadnjič smo vam v naši rubriki predstavili oljno pečico DOMI, če pa vas rado zebe samo v noge, si v teh dneh že lahko kupite posebni električni grelec za noge.

V naših trgovinah z električnim materialom prodajajo dve vrsti grelcev za noge. Mi vam na sliki predstavljamo italijanski izdelek. Ta ima razen grelne plošče še ogrevano prevleko in izgleda kot nekaka velika copata. Domači izdelek, proizvod tovarne ETA iz Cerknega, pa ima samo grelno ploščo, je pa zato od podobnega italijanskega proizvoda mnogo cenejši.

Prodajalci v trgovinah oba grelca še posebej pri-

poročajo starim ljudem in vsem tistim, ki veliko sedijo. Grelec ima že vdolan priključni kabel, vklopite pa ga lahko na hišno napetost 220 voltov. Da vam bo dobro služil vrsto let, zagotavlja oba proizvajalca, domači in tuji, ter dajeta za svoj izdelek šestmesečno

oziroma enoletno garancijo; servisi za popravilo obeh grelcev pa so v vseh večjih krajih in mestih v Sloveniji.

In kolikšna je cena? Italijanski grelec za noge stane v maloprodaji 18.168 starih dinarjev, grelec podjetja ETA pa 6.000 starih dinarjev. M. V.

ŠTIRIDESET LET POLZELSKJE TOVARNE NOGAVIC

Lastovka z jeklenimi krili

Nogavičarjem s Poizele še nikoli v štiridesetletni zgodovini njihove tovarne ni šlo tako dobro, kot jim gre zdaj.

V dokaz tej trditvi bo dovolj samo nekaj podatkov:

- Proizvodnjo so povečali v primerjavi z lanskim letom za tretjino in vse sproti prodajo! Štirinajstnevne zaloge so najhujše, kar jih sploh lahko doletijo!
- Čeprav so tudi povprečne osebne dohodke zvišali od lanskih 76 na letošnjih 94 tisoč S-dinarjev, prodajne cene pa znižali za 1,1 milijarde S-dinarjev ali za četrtno lanske realizacije, se akumulacija ni prav nič zmanjšala. Tudi letos bodo razpolagali z nekaj več kot milijardo S-dinarjev amortizacije in skladov.

V času, ko vsepovsod tarnajo zaradi visokih zalog in zmanjšane akumulacije, je še posebej zanimivo, kdaj in kako je polzelska lastovka — tak je namreč simbol njihove tovarne — dobila tako močna, pravzaprav že jeklena krila.

Kogarkoli v podjetju o tem vprašaš, vselej dobiš enak odgovor:

— Zanjemo sadove dolgoletnega odrekovanja v prid modernizaciji podjetja. Več kot milijardo S-dinarjev lastnih sredstev smo v zadnjih petih letih vložili v nakup 310 sodobnih in tudi najmodernejših strojev. Ti so vplivali na produktivnost in s tem na zmanjšanje proizvodnih stroškov. Tovarna letos zaposluje 815 delavcev ali 110 manj kot pred začetkom rekonstrukcije, naredimo pa več kot še enkrat toliko... Zato pa smo lahko konkurenčni in še nam ostaja dovolj sredstev tudi za razširjeno reprodukcijo.

V razgovoru z direktorjem Karlom Korenom pa smo izvedeli še nekaj zanimivih podrobnosti:

»Bili smo prvo podjetje v državi, katerega rekonstrukcijo je sofinanciral tudi poslovni partner. Kakor nas je ta rekonstrukcija takrat rešila, bi nas lahko tudi pokopala. Nekako preveč smo namreč bili prepričani, da stroji pomenijo vse... Na srečo smo dovolj zgodaj spoznali, da bomo zaradi njih imeli samo težave, če ne bomo poskrbeli za najboljšo možno organizacijo dela in proizvodnje: torej tudi za ustrezno zaposlitev naših kadrov. Pa smo neštokrat sedli skupaj in se vsakič vprašali, kaj lahko iztisnemo iz tega, kar imamo. Eden izmed rezultatov teh pomenkov je realno planiranje. Zadnja leta tudi po trikrat, celo

večkrat »popravimo« naše plane. Planiramo zase, ne za druge. Zato pa so tudi končni dosežki malone takšni, kot se dogovorimo. Realizacija plana namreč odstopa od predvidenega največ za tri odstotke navzgor ali navzdol. Hočemo in uresničujemo pa vedno več. Leta 1965, ko so že bili očitni prvi rezultati rekonstrukcije, smo izdelali 12,8 milijona parov nogavic, letos pa se bo proizvodnja zvišala še za približno tri milijone parov.

Za leto 1970 smo si pa tudi že zastavili cilj: 22 milijonov parov nogavic.

Tolikšnega povečanja proizvodnje s sedanjo opremo se-

prazna, so lani in letos proizvajalci navzlic 42-urnemu delavniku marsikdaj morali delati tudi ob nedeljah, da bi lahko ustregli kupcem. »Delaj takrat, ko lahko prodajš,« so menili.

Lepi zaslužki, ki jih je nedeljsko delo samo še zviševalo, pa so pri marsikaterem članu kolektiva vzbujali prepričanje, da nadaljnja modernizacija tovarne trenutno ni potrebna.

»Veste, težko je ljudem dovedati, da ni dovolj, če so samo »pridni« delavci, ampak morajo biti tudi dobri gospodarji,« je nadaljeval direktor Koren. »Gre pa za to, da mora imeti sleherni kolektiv dolgoročne interese, ali pa bo v kratkem času pojedel vse tisto, kar je s trudom ustvaril. Z drugimi besedami: nikoli ne smemo biti zadovoljni s tistim, kar imamo, ampak je vedno treba želeli še kaj več. Skratka: pred leti je marsikdo izmed naših delavcev menil, da ni prav, če zategujemo pas, da bi lahko kupovali stroje. Drugi kolektivi, ki niso tako ravnali, so takrat vseeno dobro živeli. Zdej ko smo si ustvarili trdno osnovo za nadaljnji razvoj, se nekaterih izmed nas spet polasča samozadovoljstvo. Nam gre dobro, pravijo, konkurenca pa se bori s težavami. Torej si lahko malo oddahnemo...»

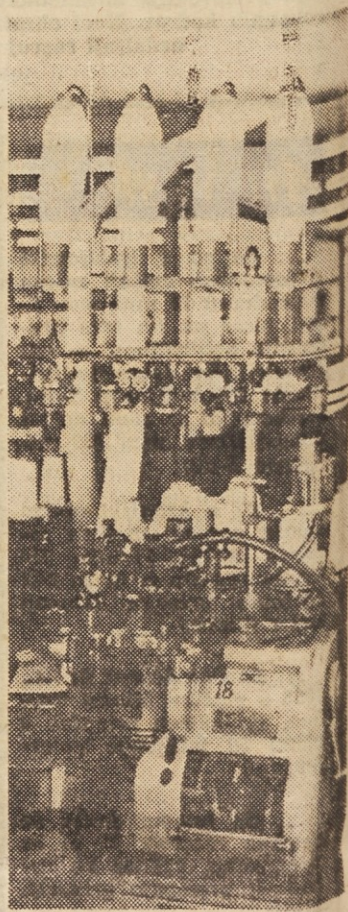
Rekel pa bi, da so samozadovoljne med nami konkretni uspehi, ki jih dosegamo, le toliko prepričali, da se lažje uveljavljajo dolgoročne usmeritve naše delovne organizacije. Tako so se delavci strinjali s tem, da smo z letošnjim letom amortizacijo zvišali skoraj za trikrat v primerjavi z lanskim letom, čeprav so se zato nominalno znižali skladi. Imamo pa zdaj namenska sredstva za modernizacijo in to veliko pomeni, če razumete, kaj sem s tem želel povedati,« je zaključil direktor Karel Koren.

Z LASTNIMI MOČMI — SE VIŠJE!

Proizvajalci nogavic s Poizele torej uresničujejo reformo tudi s tistim, kar je najtežje: z rekonstrukcijo lastne zavesti in miselnosti. Če so jih dosežanja vlaganja v modernizacijo prepričala, da so svoj denar dobro naložili, zdaj vse bolj spoznavajo, da je predvsem od njih odvisno, ali bodo ostali na vrhu lestvice jugoslovanskih proizvajalcev nogavic, ki so ga s tolikšnim trudom dosegli, ali pa bodo zdrsnili navzdol.

Da je temu res tako, me je prepričal tudi pomenek z enim izmed delavcev v nekdanji cotton predilnici: »Čas bi že bil, da izločimo stroje, ki smo jih kupili že pred štirimi leti,« je rekel. »Polovico počasnejši so od teh, ki smo jih dobili letos!«

M. GOVEKAR

Čez štiri, pet let bodo v polzelski tovarni nogavic odslužili tudi tle stroji, ki so jih dobili šele letos, pa čeprav za zdaj predstavljajo najvišji dosežek proizvajalcev opreme za industrijo nogavic. (Foto služba DE)

OD VSEPOVSOD

SLOVENSKE KONJICE

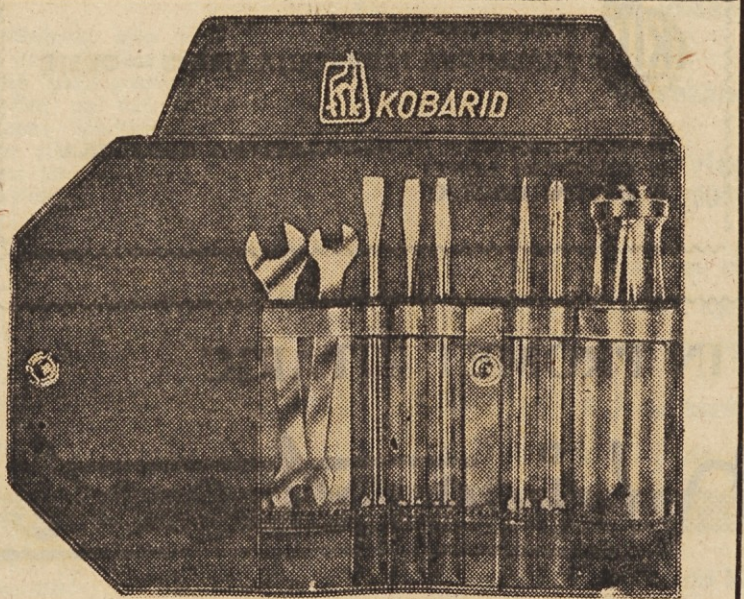
Na dnevni seji plenuma občinskega sindikalnega sveta v Slovenskih Konjicah so obravnavali gibanje gospodarstva v občini za letošnjih devet mesecev. V tem obdobju je bil fizični obseg proizvodnje na 8,3% nižji kot v istem obdobju minulega leta, vrednost proizvodnje pa je bila v letošnjih devetih mesecih za 5 odstotkov nižja v primerjavi z enakim obdobjem lani. Večje količine izdelkov kot lansko leto so napravili le v podjetju za proizvodnjo umetnih brusov Comet v Zrečah, v tovarni kovinskih izdelkov v Vitanju in v podjetju Kostroj, po vrednosti pa še v kovaški industriji Zreče. Kljub temu, da proizvodna podjetja niso v celoti dosegla postavljene naloge, pa so glede količinske uspešno opravila izvozne obveznosti. Tako so v podjetju Kostroj do konca septembra presegli svoj izvozni načrt skoraj za eno četrtno. Tudi v zreškem Cometu so letni plan izvoza že v septembru presegli za 12,9%. Na tem področju je vsekakor najpomembnejši usnjarski kombinat Konus, ki je v občinskem izvoznem planu udeležen z dvema tretjinama. Do konca septembra je Konus realiziral svoj letni plan izvoza že za 4 petine. To pa pomeni, da so prodali na tuja tržišča približno eno šestino svojih izdelkov iz naravnega in umetnega usnja.

V. L.

NAJMODERNEJŠE ROČNO ORODJE ZA VSAKEGA VOZNIKA

Vsestransko uporabno tudi v gospodinjstvu in pri drugih hišnih opravilih

ODMISVI

V ŠEMPETRSKI ISKRI DELAVCI NISO ZADOVOLJNI S PRAVILNIKOM O NAGRAJEVANJU

PRIKRAJŠANI ZAVOLJO DRUGIH

Na nekaterih delovnih mestih v šempetrski Iskri ljudje z lahkoto visoko presegajo norme, na drugih pa morajo trdo delati, da jih sploh dosežejo. Zato se delavci potegujejo za tisto delo, pri katerem lahko več zaslužijo, na interese podjetja pa radi pozabljajo...

Ko so mi pred nedavnim pripovedovali, da nekateri delavci kolektiva Iskre v Šempetru pri Gorici niso hoteli sprejeti svojih osebnih dohodkov, ker so se čutili po krivici prikrajšane, sem se odločil obiskati to delovno organizacijo in zaprositi za pogovor na temo »nagrajevanje«.

Na sestanek sem povabil predsednika sindikalne podružnice inž. Vincenca Kokelja in Valterja Križmana, referenta za nabavo.

»Že več kot leto dni se borimo za nov pravilnik o nagrajevanju, vendar so rezultati naših prizadevanj sila skromni...« mi je kar takoj povedal inž. Vincenc Kokelj. »Zavedamo se namreč, da je naš sistem nagrajevanja sila slab, saj dopušča anomalije, ki si jih dapes naša delovna organizacija zares ne bi smela privoščiti. Naš glavni problem ob vsem tem pa je, da veliko rešujemo, rešimo pa malo. Dejstvo namreč je, da tisti, ki bi se morali lotiti vprašanj že po svoji službeni dolžnosti, tega ne storijo. Zakaj...? To se sprašujem tudi sam...«

OGORČENJE NI BILO BREZ OSNOVE

Vsekakor inž. Vincenc Kokelj ni poplaševal problemov v svoji delovni organizaciji ali celo govoril tjavendan. V podkrepitve njegovih trditvev naj navedem le nekaj dejstev:

● Povprečje osebnih dohodkov polkvalificiranih delavcev je v šempetrski Iskri skoraj tolikšno, kot je občinsko povprečje, medtem ko so osebni dohodki strokovnjakov daleč pod prejemki strokovnjakov v drugih delovnih organizacijah...

● Na nekaterih delovnih mestih delavci z lahkoto visoko presegajo norme, na drugih pa morajo trdo delati, da jih sploh dosežejo. Zato se delavci pač potegujejo za tisto delo, pri katerem lahko več zaslužijo, na interese podjetja pa radi pozabljajo...

● V zadnjih časih presegajo delavci v povprečju predpisane norme kar za 180% in nemalekkrat zaslužijo precej več, kot njihovi predpostavljani...

Se bi lahko naštevati anomalije sedanega načina nagrajevanja v šempetrski Iskri, toda na sestanek sem prišel zato, da izvem kaj več o »obrobnem problemu velikega problema«, kot so vse skupaj označili v šempetrski Iskri. Želel sem namreč prejeti odgovor na vprašanje, zakaj so delavci nabavnega oddelka sredi minulega meseca že drugič protestirali, ko so videli, koliko so zaslužili za svoje delo.

»Vse skupaj se je začelo z novim, tako imenovanim stimulativnim načinom nagrajevanja...« mi je začel razlagati Valter Križman, referent nabave v šempetrski Iskri. »Izkazalo se je namreč, da smo prejeli v nabavi po novem le 90-odstotne osebne dohodke, čeprav smo dobro opravili svoje delo, na oddelkih pa, kjer je precej teže oceniti delovna mesta, 120-odstotne osebne dohodke. Zakaj...? Pravijo, da zaradi previsokih zalog, za katere krivijo samo nas v nabavi. Pri vsem tem je najbolj krivično to, da so bili v glavnem prizadeti samo tisti, ki delajo le to, kar jim

ljena, je bila za »kolektiv« ne sprejemljiva.

Poudarjam, za »kolektiv«, ne pa za večino zaposlenih.

Po tem neuspelem poskusu so sledili novi predlogi. Toda, vse je bilo bob ob steno, dokler ni prišlo do ostrega protesta delavcev v nabavi, zaradi katerega sem pravzaprav prišel v Šempeter.

»Seveda se je naš sindikat takoj sestal, ko smo izvedeli, za kaj gre...«, mi je povedal predsednik sindikalne podružnice inž. Kokelj. »Ugotovili smo, da še zdaleč niso bili samo prizadeti krivi za visoke zaloge in da so bili njihovi nizki osebni dohodki zelo krivični. Naš sklep je zato bil, da posredujemo pri organih samoupravljanja in poskrbimo za pravičnejši način nagrajevanja delavcev v nabavi. Sef komerciale je izdelal nov predlog za nagrajevanje, po katerem naj bi poslej poleg komerciale nosili odgovornost za naraščanje zaloge tudi planski oddelek in seveda odgovorni vodilni uslužbenci.«

Vsekakor moramo ob koncu zapisati, da je sindikat tokrat uspešno posegel v boj za pravičnejše nagrajevanje zaposlenih. Izvedeli smo namreč, da je delavski svet podjetja minul ponedeljek tudi uzakoni omenjene spremembe v nagrajevanju zaposlenih v nabavni službi.

S tem so v Šempetru vsaj začasno rešili vprašanje nagrajevanja delavcev v nabavi. Še vedno pa je ostal povsem nerazrešen problem nagrajevanja v celotnem podjetju. Samoupravne organe v šempetrski Iskri in seveda za to odgovorne v tej tovarni čaka torej še pomembna naloga. Rokave pa bo treba zavijati čimprej, da ne bo ponovno kje zavrelo. -a

REŠEN JE LE OBROBNI PROBLEM

Dvakrat so me v šempetrski Iskri opozorili, da je vprašanje nagrajevanja delavcev v nabavni službi le »obrobni problem velikega problema«. Povedali so mi tudi, da so bila vsa dosedanja prizadevanja posameznikov, da bi postavili sistem nagrajevanja na trdne temelje, prej jalova kot uspešna. Leto dni so se na primer v šempetrski Iskri ob pomoči zunanjih sodelavcev trudili, da bi izdelali potrebno analitično oceno delovnih mest. Toda potlej, ko je bila naprav-

PRIPRAVE NA ZDRUŽITEV RUDNIKOV RJAVEGA PREMOGA TRBOVLJE-HRASTNIK IN ZAGORJE:

Že skupna komercialna služba

Na zadnji seji komisije, ki jo sestavljajo predstavniki družbeno političnih organizacij iz rudnikov rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik in Zagorje, so člani obravnavali informacijo o dosedanjih pripravah na združitve premogovnikov v Zasavju, ocenili so dosedanji potek informiranja članov obeh kolektivov o predvideni združitvi in sprejeli akcijski program za nadaljnje delo komisije.

Znano je, da so pred časom samoupravni organi obeh zasavskih rudnikov imenovali svoje člane v glavno komisijo za pripravo združitve premogovnikov v Zasavju. Komisija je sprejela med drugim program za izdelavo potrebnih elaboratov in določila tudi roke za izdelavo konkretnih programov. Tako bo tehnološko-organizacijski ter ekonomsko-finančni del elaborata pripravljen do konca novembra letos, celotno operacijsko raziskovalno delo pa bo opravljeno do konca leta 1967. Spričo bližnjega zaključka poslovnega leta in bližnjega obdobja sklepanja pogodb za leto 1968 pa je bilo potrebno pohiteti s pripravami za formiranje skupne komercialne službe, ki je začela z delom 1. novembra letos, sprejet pa je tudi že dogovor o bodoči skupni politiki cen in o skupnem nastopanju na tržišču.

Člani komisije, ki jo sestavljajo predstavniki samoupravnih organov obeh zasavskih premogovnikov, so ugodno ocenili dosedanje delo glavne ko-

misije za pripravo združitve, posebej pa so poudarili, da je treba zagotoviti, da bodo v predvidenem roku izdelani elaborati, da bo potem dovolj časa za temeljito obveščanje samoupravnih organov in članov kolektivov o ugotovljenih konkretnih prednostih združitve. Člani komisije so namreč ugotovili, da niso povsem zadovoljni dosežani prizadevanja za informiranje rudarjev o pripravah na združitve obeh premogovnikov. Tudi konference članov ZK niso v celoti uspele. Do konkretnih razprav pred referendumom bo zato potrebno opraviti še sestanke v okviru organizacij in aktivov Zveze komunistov, sindikalnih podružnic itd.

Komisija je na zadnji seji sprejela tudi akcijski program za delo v prihodnje. Dogovorjeno je bilo, da bodo izdelali skupno informacijo o pomenu in ekonomski upravičenosti združitve premogovnikov v revirjih ter o uspehih dosedanjega sodelovanja. To informacijo naj bi obravnavali na sestankih organizacij Zveze komunistov, sindikalnih podružnic, obratnih delavskih svetov ter na skupnem sestanku članov društva rudarskih inženirjev in tehnikov iz obeh premogovnikov. Te sestanke naj bi opravili do srede novembra.

Najpozneje do 10. decembra naj bi sklicali seje osrednjih samoupravnih organov v Rudniku rjavega premoga Trbovlje-Hrastnik in v Rudniku rjavega premoga Zagorje, v času od 10. do 25. decembra pa naj bi bili sestanki članov kolektiva, na katerih bi govorili o predvideni združitvi. Na osnovi izdelanih ekonomskih in drugih pokazateljev bi tedaj že lahko posredovali odgovore na konkretna vprašanja v zvezi z integracijo, ki so jih rudarji ali pa jih še bodo zastavili. Zadnje dni decembra pa naj bi izvedli referendum. -VŠ-

Tiskovna konferenca

KAJ JE S SODELOVANJEM

Na prvi tiskovni konferenci pri LEOPOLDU KRESETO, pred nedavnim izvoljenem predsedniku Gospodarske zbornice Slovenije, smo bili novinarji seznanjeni z rezultati pogovorov med predstavniki naše in zahodnonemške industrije. Kot je znano, so se predstavniki zahodnonemške industrije, ki jih je vodil predsednik zunanjetrgovinskega odbora nemškega združenja industrije — gospod Alfred E. Schulz, pred obiskom v Ljubljani, že v Beogradu in Zagrebu pogovarjali o blagovni menjavi, o tehničnem in finančnem sodelovanju, o investicijah in o skupnih inter-

resih obeh gospodarstev na tretjih tržiščih.

Kaj pa nam je o ljubljanskih razgovorih povedal tovariš Leopold Kresce?

Predsednik republiške gospodarske zbornice je predvsem poudaril, da so bili pogovori s predstavniki zahodnonemške industrije v Ljubljani bolj informativni kot pa dejanska priprava za končna pogajanja o sodelovanju naše in zahodnonemške industrije.

So bili morda že na teh prvih pogovorih v Sloveniji zaključeni kakšni konkretni dogovori med predstavniki slovenskih in zahodnonemških podjetij, je vseeno zanimalo novinarje?

Pogovori so potekali po pogovorih in so razkrili, da se nekatera slovenska podjetja

že dogovarjajo z zahodnonemškimi podjetji za sodelovanje. V skupini, kjer so se pogovarjali o možnostih sodelovanja naših tekstilnih tovarn z nemškimi, pa so se predstavniki slovenske tekstilne industrije pritoževali nad premajhnimi kontingenti za uvoz blaga v Zahodno Nemčijo, kar zlasti prizadene aranžmaje za dodelavo, saj izven dovoljenih količin Zahodna Nemčija zaračunava carino na celotno vrednost in ne samo na vrednost dodelave.

V skupini, kjer je bilo govora o možnostih sodelovanja med lesnoindustrijskimi proizvajalci, so predstavniki iz Zahodne Nemčije opozorili, da je nemška lesna industrija v krizi, da so cene zlasti žaganega lesa močno padle in da proizvodnja pohištva nazihtuje. Kooperacija med slovenskimi in nemškimi lesnoindustrijskimi podjetji pa bi bila možna v industriji pohištva za tiste vrste pohištva, ki ga nemške tovarne zavoljo specializacije opuščajo. V skupini za nekovine pa so naši predstavniki povedali zahodnonemskim gospodarstvenikom, da so nižje cene našemu vpletemu steklu le rezultat avtomatizacije v tovrstni proizvodnji in ne dumpinga, kot so bili o tem prepričani v Zahodni Nemčiji. V skupini za črno metalurgijo in kovinsko ter elektroindustrijo pa so se predstavniki zahodnonemške industrije zanimali za sodelovanje z radgorskimi Elradom in kranjsko Iskro.

Ko je predsednik republiške gospodarske zbornice na kratko ocenil razgovore med predstavniki nemške in slovenske industrije, je med drugim dejal:

»Predvsem nam je bilo všeč, da so predstavniki zahodnonemške industrije spoznali, da ne izvažamo več vseh naših izdelkov v dumpingom in da imamo že tako organizirano proizvodnjo, zlasti v steklarski industriji, ki je povsem konkurenčna vsaki tovrstni industriji v Evropi in v svetu. Za Slovenijo je bil obisk predstavnikov iz Zahodne Nemčije izredno dobrodošel in koristen, če ne zaradi drugega, potem zavoljo tega, ker so bili vzpostavljani koristni stiki med nekaterimi zahodnonemškimi in našimi tovarnami.« M. ŽIVKOVIČ

labod

V tej srajci boš eleganten

Novost! Novost!

Cvetlični lonček, ki zagotavlja življenje cvetlic tudi ob vaši daljši odsotnosti, je novi izdelek

»Poligalanta«

Volčja draga Nova Gorica

Lončki so različnih velikosti in oblik. Njihova posebnost je v tem, da imajo v spodnjem prostoru vodo, ki po posebnem sistemu pronica v zemljo in jo ovlažuje. Povprašajte po njih v vaši trgovini!

DELAVSKA ENOTNOST

POSEBNA IZDAJA V PTUJU

S PLENARNIH ZASEDANJ PRVE KONFERENCE SAMOUPRAVLJAVCEV

VSAKA PRAVICA IMA RAVNOVESJE V DOLŽNOSTI

Ptujske konference samoupravljalcev se je udeležilo blizu 200 delegatov in gostov, med njimi Zoran Polič, zvezni poslanec, Marjan Rožič, sekretar CS ZSJ, Mitja Švab, član predsedstva in predsednik Komisije za družbeno samoupravljanje pri RS ZSS, Jože Ciglar, predstavnik republiške konference SZDL, predstavniki občinskih sindikalnih svetov Ormoža, Varaždina, Čakovca, Maribora in Celja

Ni naključje, da so delegati in gosti, ki so sodelovali v razpravi na obeh plenarnih zasedanjih ptujske konference samoupravljalcev vedno znova povezovali prizadevanja za uresničitev gospodarske in družbene reforme s prizadevanji za polno uveljavitev samoupravljanja. Za prevrednotenje materialnega in družbenega položaja delovnega človeka namreč ni mogoče zavreči in ločiti tega sodnega procesa. Zaradi tega povzamemo le tisti del referata predsednika pripravljalnega odbora konference Simona Pešca in razprave delegatov ter gostov, ki so govorili o gospodarski poti ptujskih delovnih organizacij pri stabilizaciji gospodarstva in o prizadevanjih za take samoupravne odnose, ki bodo to pot čim bolj ugodili.

Spremenjeni pogoji gospodarjenja so spremenili tudi položaj ptujskega gospodarstva. Z decentralizacijo sredstev se je v prvem letu izvajanja reformnih ukrepov znatno okrepila vloga delovnih organizacij, saj se je njihova udeležba v družbenem proizvodnem povprečju v lanskem letu že na 65,6%. V letošnjem letu pa se je z nekaterimi novimi ukrepi to delitveno razmerje zmanjšalo v ptujskem gospodarstvu v povprečju za 19% v primerjavi z lanskim letom. V delovnih organizacijah, ki prestajajo doslej najtežje gospodarsko obdobje, pa nastajajo novi problemi, ki se razkrivajo v nazadovanju proizvodnje, porastu zalog, prevzadolenosti in stalni nelikvidnosti večine proizvodnih podjetij.

IZ GOSPODARSKIH ZAGAT SE BOMO REŠEVALI SAMI

Gospodarske organizacije ptujske občine so imele v letošnjih 9 mesecih 6% več sredstev za obratovanje kot v enakem obdobju lani. Navzlic temu jim primanjkuje sredstev za redno poslovanje, saj si sredstva za osebne dohodke izposojajo skoraj vsi delovni kolektivi in jih poravnava iz rezervnih skladov.

»Denarja ni,« povzemajo delovni kolektivi z dvema besedama svoj gospodarski položaj. In ker denarja ni, se je sklenila veriga medsebojnega zadolževanja in nelikvidnosti. Razpoložljiva obratna sredstva so delovni kolektivi po večini »nalozili« v zaloge in terjatve. V medsebojnem dolgovanju so po-

sebo prizadete manjše delovne organizacije, zlasti pa je to značilno za organizacije storitvenih dejavnosti, saj jih tiščejo k tlom večji poslovni partnerji, ki zadržujejo izplačilo njihovega dohodka. Zategadelj je tudi razumljiva poplava sodnih izvršb; v devetih mesecih letošnjega leta je bilo izdanih 766 sodnih sklepov za gospodarske organizacije in 26 za negospodarske.

Na rob drobnih ilustracij problemov ptujskega gospodarstva je bilo na konferenci slišati tak komentar: iz gospodarske zadrege se bomo morali izkoptati v glavnem sami. Pri tem pa je potrebno računati s tem, da se vse bolj spopadajo bolj sposobni in manj sposobni in da je lahko izid takega spopada tak, da bodo pobrali največji delež akumulacije bolj sposobni in močnejši.

SAMOUPRAVLJANJE NI SINONIM ZA NERED

To spoznanje pa je, žal, še vedno precej osamljeno. Mnogi v lastni nemoči in nesposobnosti brskajo po reformnih ukrepih in iščejo v njih opravičila za vse probleme, ki jih porajajo novi pogoji gospodarjenja, hkrati pa valjijo krivdo za nered in proizvodno nedisciplino na samoupravljanje. Take poskuse nekaterih posameznikov, ki skušajo namerno ali nenamerno zamagljati delovnemu človeku osnovne cilje reformnih prizadevanj, ker ne enačijo njegovga višjega osebnega in družbenega standarda z novo gospodarsko politiko, so mnogi uče-

leženi konference v svoji razpravi obsojili in zavrnil. Pri tem pa so pozvali zlasti sindikat in komuniste v delovnih organizacijah, da pripomorejo k temu, da se bo samoupravljanje uveljavilo tudi v zavesti delavcev.

O tem je največ govoril Mitja Švab, predsednik Komisije za družbeno samoupravljanje pri RS ZSS ter med drugim dejal:

»Pri ocenjevanju problemov o odnosu med samoupravljanjem in odgovornostjo ter delovno disciplino moramo biti sindikati realni. Pri tem si bomo zavestno in organizirano prizadevali preprečevati in izključevati iz tako imenovanih teoretičnih razmišljanj, še toliko bolj pa iz konkretne prakse v posameznih delovnih organizacijah ideje o tem, da je samoupravljanje nekakšna osnova za sistem brez odgovornosti in s tem osnova za zanikanje osnovnega delovnega reda. In prav zato se bomo uprli vsem tistim, ki menijo, da je samoupravljanje vseobsežna pravica ob vsakem času in v vseh zadevah. Pri tem pa tisti, ki tako razmišljajo, nimajo predstave o tem, da ima vsaka pravica svoje nasprotje — ravnovesje v dolžnostih, to je v odgovornosti.«

Prav to področje, ki je ne- ločljivo povezano s poglobljanjem samoupravnih in proizvodnih odnosov, pa še vedno ni dobilo ustreznega mesta v interni zakonodaji delovnih organizacij. Kolikor so jih zajeli, pa v mnogih delovnih kolektivih niso konkretizirali odgovornosti. Pogosto moremo v statutih zaslediti takšno formulacijo: vsi zaposleni so soodgovorni, vse strokovne službe pa so osebno odgovorne za svoje delo. Iz take pavšalne opredelitve odgovornosti nastaja tudi pavšalna odgovornost. Zaradi tega so mnogi udeleženci ptujske konference poudarili, da je potrebno odgovornost individualizirati, kajti v kolektivu je odgovoren sleherni delavec od najnižjega do najvišjega delovnega mesta. Seveda se je potrebno za norme odgovornosti skupno dogovoriti, da ne bi bilo nobenih dvomov pri izvajanju sankcij.

I. V.

Iz bogate razprave na obeh plenarnih sejah, vseh treh komisijah, obsežnega gradiva pripravljalnega odbora za konferenco samoupravljalcev občine Ptuj in na osnovi zaključnega poročila komisije za sklepe povzemamo samo nekatera najbolj bistvena stališča ptujskih upravljalcev.

Osnovna naloga vseh subjektivnih sil je, da se dosledno zavzemajo za razvijanje samoupravljanja in poglobljanje neposredne socialistične demokracije. Uveljaviti je potrebno take samoupravne odnose na vseh področjih gospodarskega in družbenega življenja, ki bodo omogočili delovnim ljudem sodelovanje v celotnem procesu upravljanja. V tem prizadevanju je potrebno zavrniti vsak poskus omejevanja samoupravnih pravic.

Nadaljnje poglobljanje samoupravljanja je povezano z odgovornostjo. Prav to področje je v zakonodaji delovnih organizacij zelo pomanjkljivo izoblikovano. Posledice tega so primeri samovolje, nerada, domačnosti, delovne in samoupravne zmede, zato zavezuje konferenca predvsem člane Zveze komunistov in sindikalne delavce, da se v kolektivih zavzemajo za individualno odgovornost na slehernem delovnem mestu in višjo stopnjo zavesti in odgovornosti samoupravljalcev v odločanju o najbolj bistvenih vprašanih gospodarjenja in skrbi za delovnega človeka.

Gospodarska in družbena reforma zaostrejuje pogoje gospodarjenja. Za čim hitrejšo stabilizacijo gospodarstva velja temeljna skrb produktivnosti dela, hkrati s tem pa racionalizaciji proizvodnje, kooperaciji in integraciji v gospodarstvu. Pri tem je potrebno razumno uravnati delitveno razmerje, tako da bodo osebni dohodki resnično odraz produktivnosti dela in da se ne bi zviševali na račun zmanjševanja akumulativnosti. Zaradi tega je potrebno nagrajevanje po delu še nadalje razvijati, terjati odvisnost med osebnim dohodkom in uspehom na delovnem mestu za slehernega delavca in zavračati težnje po uravnolovki.

Vprašanje zaposlovanja ne more biti le skrb širše družbene skupnosti. Probleme zaposlovanja je zato potrebno razreševati hkrati z večjo proizvodnjo in dolgoročno poslovno politiko gospodarskih organizacij. Kratkoročno pa je potrebno skrbeti za zaposlovanje vzporedno z izenačevanjem pogojev družbene in zasebne sektorja, predvsem pa z bolj doslednim nadziranjem dopolnilnega dela in kušmarstva.

Sklepni dogovor

Neustrezna strokovnost kadrov resno ovira napredek v vse ostrejših pogojih gospodarjenja. Zato velja tudi poslednja osnovna skrb nadaljnjemu izobraževanju in izpopolnjevanju delavcev na delovnih mestih, hkrati pa prilagajanju sistema splošnega in strokovnega izobraževanja potrebam gospodarstva.

Zato so udeleženci konference samoupravljalcev poudarili, da je treba čimprej uveljaviti šolsko reformo na vseh stopnjah, temeljito proučiti ustreznost sedanjega sistema osemletnega osnovnega šolanja in osnovnemu šolstvu ustvariti enotne materialne in delovne pogoje. Nadalje so se zavzeli za to, da bi morale srednje in nižje strokovne šole zasnovati take učne programe, ki bodo zagotavljali absolventom teh šol vključevanje v moderno industrijsko proizvodnjo, organizacijo take proizvodnje in ki bodo sposobni prispevati k splošnemu kulturnemu in tehničnemu napredku.

Posebno pozornost je potrebno posvetiti mladim absolventom vseh šol. Delovne organizacije morajo proučiti možnosti za zaposlovanje mladih strokovnjakov, ali pa jim vsaj omogočiti, da opravljajo ustrezno strokovno delo v pripravniški dobi. Na sistemizirana delovna mesta v prihodnje nikakor ne bi smeli zaposlovati delavcev z neustrezno izobrazbo. Zategadelj je potrebno proučiti tudi sedanjo sistemizacijo delovnih mest.

Delo družbeno-političnih organizacij je sestavni del razvoja samoupravne sistema in ima zaradi tega tudi pomembno družbeno veljavo. Zato so udeleženci konference samoupravljalcev soglasno ugotovili, da so dvomi nekaterih posameznikov o potrebnosti sindikatske odveč, kajti sindikati se uveljavljajo ne le kot družbeno-politične organizacije z zaščitno vlogo, ampak vse bolj tudi kot pobudniki in usmerjevalci družbenoekonomskih odnosov v samoupravi delovnih organizacij.

Ptujski upravljalci niso zadovoljni z neenakopravnim obravnavanjem njihove občine v republiških organih in terjajo, da jim republiški organi odmerjajo enako pozornost kot drugim, slabše razvitim komunam glede na ugodnosti, ki jih uživajo manj razvite občine pri financiranju šolstva, dotacijah in drugih oblikah pomoči.

Prav tako bi morale delovne organizacije bolj upoštevati družbene dogovore, zlasti priporočila občinske skupščine o financiranju skupnih potreb občanov. Te skupne potrebe so: šolstvo, zdravstvo, socialno varstvo in kulturno prosvetna dejavnost.

Konferenca se je zavzela tudi za tesnejše sodelovanje med samoupravnimi organi, družbeno-političnimi organizacijami in delovnimi organizacijami z odborniki občinske skupščine, da bi enotno, zato pa bolj učinkovito reševali gospodarske in družbene probleme v občini.

Udeleženci konference samoupravljalcev so mnogo razpravljali o nekaterih sistemskih vprašanjih, ki po splošnem mnenju niso dobro rešena in jih zato kaže spremeniti. Pri tem so omenjali predvsem vprašanje bančništva, kreditiranja in carine. Z nadrobno vsebino teh razprav je potrebno seznaniti republiške in zvezne organe in od njih terjati odgovor na zastavljena vprašanja ptujskih upravljalcev.

In slednjič, ptujska konferenca samoupravljalcev zahteva, da o sprejetih sklepih razpravljajo pristojni organi občinske skupščine, družbeno-politične organizacije, delovni kolektivi na svojih zborih in da tudi sprejmejo ustrezne ukrepe. Tiste probleme, ki jih občinski in drugi organi ne bi mogli sami rešiti, je potrebno posredovati republiškim in zveznim organom ter jih prositi, da o njih razpravljajo in sporočijo svoja stališča in ukrepe.

Zrelostni izpit

Hromi njihov gospodarski in samoupravni napredek, to je namreč osnovna značilnost — rdeča nit, ki je prepletala ptujsko dvodnevno razpravo.

Bržčas ne bi bil ta dogovor tako popoln, samoupravni izpit ptujskih samoupravljalcev pa ne tako uspešen, če se ne bi nanj pripravljali vse leto. Od lanskega oktobra do letošnjega marca so se sestajali delovni kolektivi ptujske občine na svojih konferencah. Deset tisoč delavcev se je skupno udeležilo konference samoupravljalcev po delovnih organizacijah. Vzporedno s konferencami v delovnih organizacijah pa so teklo priprave na občinsko konferenco. Ustanovili so pripravljalni odbor in vanj so se poleg sindikata vključile tudi druge družbeno-politične organizacije v občini.

Na osnovi tako temeljitih priprav, predvsem pa na osnovi stališč samoupravljalcev v delovnih organizacijah je došla občinska konferenca svoj vsebinski okvir v delu treh komisij: uveljavljanje samoupravljanja v delovnih organizacijah ptujske občine, vloga družbeno-političnih organizacij in skupščine v sistemu samoupravljanja in kadrovska politika, šolstvo in izobraževanje.

Ce smo še pred tednom trdili, da so prvi del uspešnosti konference zagotovile temeljite priprave in zbrano gradivo in da mora drugi del zagotoviti razprava, potlej moramo danes te trditve popraviti in reči: prvi del uspešnega samoupravnega dogovora je zagotovila konferenca, drugega pa morajo napovedane razprave o sklepih konference v delovnih kolektivih in delovni program sindikata za prihodnje leto, ki ga bodo ptujski sindikati sprejemali na decembrskem občnem zboru. Se pravi, da ptujska konferenca samoupravljalcev nima začetnega in končnega termina in ga tudi ne more imeti. Vedno znova se bodo ptujski upravljalci vračali k skupnemu delovnemu dogovoru, ga dopolnjevali in bogatili v delovnih kolektivih, torej tam, kjer se poraja, in neposredni samoupravni dogovor, tam, kjer tak dogovor odloča o veljavi delovnega človeka.

IVANKA VRHOVČAK

